

คำนิยม-คำธรรมะ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังเทศน์ ฟังเทศน์นะ ธรรมะนี่มันจะกล่อมใจ ใจเรามันคิดคืด ใจของเรา เราคิดเป็น ความลับนะ เราเป็นอิสระใช่ไหม ใจของเรา ความคิดเรา เราคิดแล้วจะไม่มีใครทักความคิดเรา มันว่ามันเป็นอิสระ มันคิดคืด แต่เวลาธรรมะมันแทงเข้าไปที่ใจ ธรรมะนี่แทงเข้าไปที่ใจนะ เพราะ ธรรมะออกมาจากใจของครูบาอาจารย์เรา ที่มันเข้ามาที่ในหัวใจเรา ให้เบรกมันให้ได้

ถ้าใจของเราเบรกได้นะ นี่ฟังธรรม มันเครื่องกล่อมใจใจ ใจมีที่พักที่อาศัย เราตากแดดตาก ฝน มันหนาวมันร้อนเต็มทีละ ได้เข้าบ้านเข้าเรือน ได้ร่มที่พักอาศัย ทำความสงบของใจก็ เหมือนกัน ถ้าใจสงบนะ ได้มีเรือนของใจที่พักอาศัย เรือนของใจ ฟังคำว่า "เรือนของใจ" สิ เรือน ของใจ มันเรือนของใจนะ เรือนยอด ๓ หลัง ได้รวมเรือนยอด ๓ หลังแล้วได้หักเรือนยอดนั้นนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรมอยู่ในป่านะ อยู่องค์เดียวนะ อยู่โคนต้นไม้ องค์เดียวมีความสุขมาก มีความสุขมาก แต่เผยแผ่ธรรมมา พอเผยแผ่มาเพื่อสังคม จะมารื้อสัตว์ชน สัตว์ เวลารื้อสัตว์ชนสัตว์เผยแผ่ธรรมไป วันนี้อย่างมาฆบูชา สิ่งที่เป็นวันมาฆบูชา ถ้าพูดถึงเรา สืบค้นในประวัติศาสตร์ มันเกิดที่ในประเทศไทย พระจอมเกล้าฯ เป็นคนริเริ่มขึ้นมา ในการทำวัน สำคัญวันมาฆบูชา ก่อนหน้านั้น คุอย่างเถรวาท มหายาน ต่างๆ ที่เขาทำกันไป มันแล้วแต่ประเพณี วัฒนธรรมของเขา

แต่ความจริงของเราละ ความจริงวันสำคัญทางพุทธศาสนา เราตั้งใจใจ ถ้าเราตั้งใจ เรามี จุดยืนของเรา แม้แต่วันพระวันเจ้าเราประพฤติกปฏิบัติ วันพระวันเจ้า ภาษาบาลีภาษากลางนะ เวลา เทวดา อินทร์ พรหม จะมาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์นี้ภาษาอะไร? มันพูดภาษาใจ นึกเอา อยากฟัง

เทศน์ธรรมะข้อใด นึกมา ทางนี้รับแล้ว แล้วเทศน์ไปเลย เทศน์โดยไม่ต้องอ้าปาก มันเป็นความรู้สึก มันภาษาใจ ภาษาใจภาษานึก นึกนี้นึกถึงขบวนการของมัน จบบขบวนการของมัน นึกเต็มทีไปเลย นี่ใจ นี่ภาษาใจ ภาษาใจภาษากลาง ภาษาบาลี สิ่งต่างๆ ในวิถุณะ

เพราะในธรรมบท พระอินทร์เป็นผู้ปกครองเขา แต่ผู้ได้ปกครองแสงสว่างมากกว่า แสงสว่างมากกว่าเพราะอะไร เพราะเคยได้ทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ก่อนไว้ ขณะที่พระอินทร์ลงมาใส่บาตรพระกัสสปะ พระกัสสปะเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีชีวิตอยู่ พระกัสสปะออกจากฌานสมาบัติ เป็นพระอรหันต์ด้วย ออกจากสมาบัติ พระอินทร์ปลอมตัวเป็นคนจนมาใส่บาตร มาใส่บาตรพระกัสสปะ

นี่คำว่า”ปลอม” คนมีสติปัญญาขึ้นมา ปลอมขนาดไหน เรารู้ทันทั้งนั้นนะ พออาหารใส่มาในบาตร มันไม่ใช่คนจน คนจน...เพราะใส่บาตรด้วยความศรัทธาใช้ใหม่ พอใส่บาตรมาอาหารทิพย์มันจะคนจนได้อย่างไร พระกัสสปะเห็นอาหารรู้เลยว่านี่ไม่ใช่คนจนหรอก กำหนดจิตดูเลย

“มหาบพิตร มหาบพิตร อย่างี้โงงสิ อาตมาภาพจะมาบิณฑบาตกับคนทุกซ์คนยาก อยากช่วยเหลือคนยากคนจนให้มีที่พึ่งอาศัยใจ”

“ข้าพเจ้าเป็นคนทุกซ์คนยาก เป็นคนจน”

จนเพราะอะไร เป็นพระอินทร์จนอย่างไร จนเพราะว่าอะไร เพราะทรัพย์สมบัตินี้น้อยกว่า น้อยกว่าเทวดาที่ปกครองอยู่ แสงสว่างเขามากกว่า สิ่งที่แสงสว่างมากกว่า เขาทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่ใจ วิถุณะมันวนอย่างนี้ มันซ้อนกัน ทำบุญมากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ที่แล้ว แต่มาเป็นเทวดาอยู่ สมณะโคดม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราเกิดแล้ว เวียนไปเวียนมาอย่างนี้ ภาษานี้มันเป็นความรู้สึกจากภายใน รู้สึกจากภายในจิต จิตนั้นมีความรู้สึกอย่างนั้น สิ่งนั้นทำขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับใคร ประโยชน์กับคนที่มีสติสัมปชัญญะ

ในปัจจุบันนี้เรามีสติ เราเป็นชาวพุทธ วันนี่วันสำคัญทางพุทธศาสนา เราจะตั้งใจของเรา ตั้งใจฟังธรรม ให้ธรรมกล่อมใจเรา ถ้ากล่อมใจเรา ฟังธรรมนะทำให้เราหูตาสว่างนะ ในทางโลก สังคมไหนก็สังคม ผู้บริหารจัดการ ผู้ปกครอง เขาต้องการให้สังคมร่มเย็นเป็นสุข สังคมร่มเย็น

เป็นสุข คำว่า "สังคม" มันหลากหลายมันรวมกันขึ้นมา เวลาเผยแพร่ธรรมไป ศาสนพิธี ศาสนบุคคล ศาสนวัตถุ ศาสนธรรม ศาสนพิธีต้องมีพิธีกรรม ไม่มีพิธีกรรมจะเริ่มต้นกันอย่างไร

ศีล สมาธิ ปัญญา ทาน ศีล ภาวนา ทานให้รู้จักเสียสละ ในลัทธิศาสนาต่างๆ เขาก็มีการทำทานของเขา มีการเสียสละของเขา แต่มันอยู่ที่วิธีการเสียสละอย่างไรกัน แต่ของเราเสียสละทาน ปฏิภาหกุสุมให้ ให้ด้วยความบริสุทธิ์ บริสุทธิ์เพราะอะไร บริสุทธิ์เพราะเราศึกษาธรรม เราเห็นคุณค่าของมัน เราเห็นคุณค่าเห็นโทษนะ ถ้าเราไม่เห็นคุณค่าเห็นโทษ เราจะทำคุณงามความดีได้อย่างไร เราทำคุณงามความดีเพราะเราเห็นว่าทำคุณงามความดี ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว แล้วทำชั่ว ใจมันอยากทำตัดหาความทะยานอยาก อยากสะดวก อยากสบาย อยากลัดขั้นตอน อยากทำดีทั้งนั้น ทำดีของกิเลสไป

แต่เราก็ฝืนมัน เราไม่ทำ เราทำคุณงามความดีของเรา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เพราะเราศรัทธา เราเชื่อในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจึงฝืน พอเราฝืนขึ้นมา นี่ไง เราถึงทำคุณงามความดี เราถึงเสียสละ เสียสละเพราะมันมีเป้าหมาย หัวใจมันมีการศึกษาขึ้นมา มันมีการกระทำขึ้นมา

นี่การกระทำ มันก็เป็นโลกๆ ค่านิยม ค่านิยมของโลก มีความนิยมของโลก โลกจะมีความนิยมนะ คนทำคุณงามความดีจนเขาสร้างภาพจัดฉากกัน จัดฉากอยากเป็นคนดี ทั้งๆ ที่หัวใจเป็นกิเลสทั้งนั้น ใจมันเป็นความหมักหมมของใจ แต่จัดฉากกันเป็นดีอย่างนั้นๆ นี่มันดีฉาก มันดีเป็นค่านิยม ค่านิยมอย่างนั้นทำ ทำความดีของโลกเป็นของค่านิยม มันไม่ใช่คุณค่าของธรรมนะ ศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมไม่ใช่ธรรม มันเป็นประเพณีวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรมมันมาจากไหน? มันมาจากใจของผู้ที่ทรงธรรมวินัย ทรงความรู้สึกอันนั้นไว้ คูสิ ในการกระทำของเขา ค่านิยมของเขา ค่านิยมของโลกมันทำให้เราเวียนอยู่ในโลกนี้ ถ้าใจเราจะพัฒนาของเราขึ้นไปนะ มันต้องคุณค่าของธรรม เราจะสัมผัสนะ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปริยัติคือ การศึกษาเล่าเรียนมา การศึกษาเล่าเรียนมาเราจะทำอย่างไร มันไม่เหมือนจริงหรือ มันเป็นอย่างนั้นไปไม่ได้ เพราะธรรมนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ขณะที่เราทำขึ้นมา เราต้องย้อนกลับมาที่ตัวเรา เราต้องตั้งฐานของเราให้ได้ ทำความสงบของใจนะ ใจมีความสงบ พออยู่พอกินนะ พระเรานี้ะ พระเราถ้าใจไม่สงบไม่ทรงศีลทรงธรรม ไม่ทรงธรรมทรงวินัยใครจะทรง แม้แต่สมาธิเราทำความสงบของใจไม่ได้ มันเรารู้อนนะ

ถ้าทำความสงบของใจได้นะ ความสงบของใจไม่ใช่สิ่งที่ว่าเราชื่นใจ เราชอบใจ ความชื่นใจมันเป็นสอง ความคิดกับเรา ความคิดไม่ใช่เรา อารมณ์ความรู้สึกไม่ใช่เรา เพราะมีเราถึงมีอารมณ์ความรู้สึก แล้วเราค้นไปกับอารมณ์ความรู้สึกนั้น มันจะเป็นเราได้อย่างไร

แต่ถ้าเป็นสมาธินะ ตัวเราเป็น เราไม่ใช่ค้นไปกับเขา ถ้าเราค้นไปกับเขาคำนิยมเขาเป็น อย่างนั้นนะ คำนิยมสร้างธรรมะเสมือนจริง ต้องสร้างความจริงของเราขึ้นมา ความจริงของเราณะ เวลาศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วจะผิดพลาดต้องเป็นอย่างนั้นไปหมดเลย มันเป็นอย่างนั้นไปไม่ได้หรอก ถ้าเป็นอย่างนั้นไป มันไม่ใช่ของเรา

เงินในกระเป๋าของคนอื่น ทรัพย์สมบัติของคนอื่นเป็นของเราไหม เราเห็นทั้งนั้น เราเห็นของเขาหมดเลย เราไปเห็น คูสิ เราไปเที่ยวพิพิธภัณฑ์ ไปเที่ยวโบราณวัตถุ เราก็ก็นไปคูสิ มันสวยงามนะ มันมีคุณค่า มันมีประวัติศาสตร์ มันมีที่มาที่ไป ศึกษา ไม่ศึกษามันก็เป็นประวัติศาสตร์อย่างนั้น

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนกัน สิ่งนี้มันเป็นอย่างนั้น เราทำของเราขึ้นมา เราสร้างของเราขึ้นมา เรือนของเราขึ้นมา เราทำความสงบของใจขึ้นมา เรามีที่พักของเราขึ้นมา เราจะรู้ของเราขึ้นมาเลยละ ความสงบของใจ ถ้าความสงบของใจ มันมีความสงบ มันมีความสุข ไม่มีความสุขนะพระคิดได้อย่างไร เวลาจิตสงบขึ้นมา มันแล้วแต่จิตด้วย จิตถ้ามันก็มันคะนอง คำว่า "คึกคะนอง" คือมันมีคุณสมบัตินะ คุณสมบัติ คูสิ คูอย่างนักกีฬา เขามีทักษะของเขาที่เลิศกว่าคนอื่น มันเป็นพรสวรรค์ของเขา

จิตของเราก็ก็นเหมือนกัน จิตที่คึกคะนองมันมีคุณสมบัติของจิตดวงนั้น จิตดวงนั้นได้สร้างบุญกุศลมา มันมีของมัน แต่มีหนเดียว อย่างเช่น เวลาจิตสงบขึ้นมา เห็นเราเองไปนั่งบนก้อนเมฆ เราเดินจงกรมบนอากาศ พุดไปใครไม่เชื่อนะ ไม่เชื่อเพราะอะไร เพราะเขาไม่เคยเป็น เพราะคุณสมบัติของจิต

คูสิ เห็นนักกีฬาอาชีพใหม่ เขาเล่นกีฬาอาชีพ เขามีสมบัติ เขาเป็นเศรษฐีนะ เป็นนักกีฬาที่มีผลตอบแทนมหาศาลเลย ทุกคนก็เป็นอย่างนั้น อยากเป็น เราอยากเป็นนักกีฬาอาชีพนะ เราได้รางวัล เราได้ทั้งกล่องด้วย ได้เงินด้วย ทุกๆ อย่างเลย แล้วมันมีกี่คนในโลกนี้ นี่มันเป็นบุญพรสวรรค์ของเขา เป็นสะสมของเขามา

นี่ก็เหมือนกัน จิตเราว่าจะไม่เป็นอย่างนั้นๆ ไม่เป็นหรือ มันเป็นตามที่มันเป็นนี่แหละ จิตเรามันเป็นตามที่เราเป็น แต่ต้องให้เป็นตามความจริง ถ้าเป็นความจริง ถ้าจิตเรที่ตั้งสติให้ได้ คำว่า”สติ” สำคัญมากนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย” เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาท ความประมาท ความพลั้งเผลอ ความเลินเล่อ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ตัดทอนพวกเราหมด พระพุทธเจ้า...เป็นธรรมครั้งสุดท้ายที่ฝากไว้เลยนะ คำสุดท้ายที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้กับภิกษุ ฝากไว้กับพวกเรา

เราต้องมีสติ คำว่า ”มีสติขึ้นมา” ถ้ามีสติขึ้นมา มันจะผิคนะ มันจะผิด ผิดเพราะเราไม่รู้ แต่มันก็จะพัฒนาขึ้นมา เพราะเวลาปฏิบัติขึ้นมา มันจะผิด มันจะถูก มีสติมันจะผิคน้อยลง แล้วสติทำให้เราไม่ผิคนะมากไป มันผิดเพราะไม่รู้ เพราะเราไม่รู้มันจะถูกได้อย่างไร มีสติอยู่แต่ไม่รู้มันก็ผิคนะอยู่ เพราะอะไร ปัญญามันเกิดขึ้นมา มันก็ผิดตามกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แต่เพราะมีสติใช่ไหม ถ้าไม่มีสติ ถ้าผิด ผิดมันก็ถล่นไปเลยไง เพราะไม่มีสติ ถล่นไปมันก็ผิคนะมากกว่านั้น

แต่ถ้ามีสติอยู่ เพราะสติ สมาธิ สติ มันแก้กิเลสไม่ได้ แต่มันเป็นพื้นฐานนะ คู่มือใจลงธรรม ใจลงธรรม ถ้าใจเราไม่ลงธรรม เราจะไม่ฟังธรรม เพราะใจมันไม่ลงนะ เราฟังเสียงโลกคิดว่า เสียงเพลิดเพลิดในทางโลกเขา มันว่ามันเป็นความสุขของเขา ความสุขอะไร จนน้ำหูน้ำตาไหลนะ เวลามันสะเทือนใจขึ้นมา แต่เราฟังธรรมนี่ชนลูกชนพอง ชนลูกชนพองนะ ชนนี่มันลูกหมดเพราะมันแทงหัวใจ พอมันแทงหัวใจ ชนลูกชนพองเลย

มันเป็นอย่างนั้นจริงหรือ มันเป็นอย่างนั้นจริงหรือ ถ้ามันเป็นอย่างนั้นจริงหรือไม่จริง ทำไมไม่พิสูจน์ล่ะ ถ้าพิสูจน์ คุณค่าของธรรมมันจะเกิดนะ คุณค่าของธรรมมันเกิดจากข้อเท็จจริง ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรารู้แค่นั้น คุณค่าของธรรม สิ่งที่เราศึกษามาไม่ใช่ทั้งหมด ถ้ามันใช่ขึ้นมาทำไมมันมีสุดมยปัญญา มีจินตมยปัญญา มีภาวนามยปัญญา เวลาทำความสงบของใจขึ้นมาจะมีขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ

แล้วเวลาทำบอกว่า ว่างๆ กัน นั่นไม่ใช่สมาธิ ถ้าเป็นสมาธิทำไมจิตมันรู้ว่าว่งล่ะ แล้วตัวจิตมันว่งมันเป็นอย่างไร ถ้าตัวจิตมันว่งนะ มันมหัศจรรย์ แม้แต่ความสงบ เคี้ยวนี้ทำความสงบกันไม่เป็นแล้ว จิตมีพื้นฐานเป็นความสงบ ทำกันไม่เป็น แต่ไปสร้างอารมณ์กัน มันไปสร้างคำอีก

อันหนึ่งขึ้นมา ไปสร้างอารมณ์ความรู้สึกอีกอันหนึ่งขึ้นมา ว่าสิ่งนั้นเป็นความว่างๆ เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้ว่าง

จนชาวพุทธเราปัจจุบันนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ว่าง ว่างหมดเลย สอนเป็นคนดี เป็นคนดีแล้ว ไม่ต้องทำอะไรเลย ว่างๆ มันว่างอย่างนี้มันว่างแบบปฏิเสธ มันว่างแบบโลกๆ ใจ ปฏิเสธว่า สร้างภาพขึ้นมาให้มันว่าง มันก็ว่าง จิตนี้มหัศจรรย์นะ คนไม่เคยรู้จักกิเลสนะ กิเลสมันจะหลอกเราตลอดไป ในการประพฤติปฏิบัติของเรา กิเลสมันบังเงา บังเงาเอาธรรมะมาบัง ธรรมะของพระพุทธเจ้า เวลาพุทธธรรมะของพระพุทธเจ้านะ ไปเถียงพุทธพจน์ได้อย่างไร

ในกาลามสูตร แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดยังไม่ให้เชื่อเลย ในกาลามสูตร ไม่เชื่อแม้แต่อาจารย์เรา ไม่ให้เชื่อใดๆ ทั้งสิ้น แล้วเราเชื่อเขาไปทำไม เราไม่ได้คัดค้านพุทธพจน์ ไม่ได้คัดค้าน แต่ใจเราไม่เป็นตามคำอย่างนั้น เราให้คำมันเอง คำนิยมไป

คุณติ เวลาหลวงปู่ตื่นท่านพูด ซึ่งใจมาก “เวลาพุทธธรรมะกัน มรรคผลนิพพานทั้งนั้น ผมศรัทธามันยังสละไม่ได้เลย เพศของมันยังสละไม่ได้เลย”

ถ้าพูดถึงคนที่มีคุณธรรมในหัวใจนะ ใจที่เป็นธรรมขึ้นมา มันจะออกบวชนะ ออกบวชเพราะอะไรรู้ไหม ออกบวชเพราะมันป้องกันได้หลายๆ อย่างเลย ป้องกันกรรมของเขา คุณติ ในสังคมของชาวพุทธเรา พระสงฆ์เราเคารพบูชาใช่ไหม แล้วตามประเพณี นี้คำนิยม เกรงใจผ้าเหลือง ไหว้ผ้าเหลือง ถ้าไหว้ผ้าเหลืองทำไมไม่ไปไหว้ที่เสาชิงช้าสิ เสาชิงช้าเต็มตู้อยู่นั่นนะ

นี่ทั้งๆ ที่เป็นวัฒนธรรมที่ใจมันเป็น กิเลสมันยังคัดค้านเลย คัดค้านเพราะมัน... โดยวัฒนธรรมของเราชาวพุทธใช่ไหม พระสงฆ์เห็นภัยในวิภวภูตสังสาร ท่านเสียสละในการดำรงชีวิตแบบฆราวาส ท่านออกศึกษาธรรม ออกประพฤติปฏิบัติเพื่อจะพ้นจากทุกข์ เราให้เกียรติท่านใช่ไหม ท่านไม่มีอาชีพ ท่านไม่ประกอบอาชีพแบบเรา ท่านเลี้ยงชีพด้วยปณิธานของท่าน ท่านออกไปค้นคว้า

คุณติ คุณเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกมาจากกรุงกบิลพัสดุ์ พระเจ้าพิมพิสารเห็นมา ให้กองทัพครึ่งหนึ่งเลย ให้กลับไปเอาสมบัติคืน ไม่ใช่ๆ ออกหาโมกขธรรมจริงๆ ถ้าอย่างนั้นแล้ว ถ้าค้นคว้าเจอแล้ว ขอให้กลับมาสั่งสอนด้วย ขอให้กลับมาบอกด้วย พระเจ้าพิมพิสารขอร้องไว้เลยนะ ขอบรรลุธรรม ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ขอให้กลับมาสอนด้วย แล้วกลับมาสอนจริงๆ ด้วย

สอนขึ้นมาจนได้เป็นพระโศดาบัน เห็นไหม เขาเรียกร้อง ขอยากได้ เขาอยากประพฤติปฏิบัติ เขาอยากหา

นี่ก็เหมือนกัน ในพระออกประพฤติปฏิบัติ เราเองเราก็ส่งเสริม นี้วัฒนธรรม แต่กิเลสมันรับไม่ได้ ไหว้พระก็ไหว้ลูกชาวบ้าน ไหว้พระก็ไหว้ผ้าเหลือง ผ้าเหลืองเป็นธงชัยพระอรหันต์นะ บุคคลทำผิดมันก็ผิดเฉพาะบุคคลนั้น บุคคลทำผิดก็เป็นบุคคลที่ทำผิด ในสังคมมันก็มีคนดีคนเลวปนกันทั้งนั้น แต่ผู้ทำดีจะกราบก็ไม่กล้ากราบ กราบไปโดนลูกชาวบ้าน จะกราบแล้วไปโดนผ้าเหลือง

แล้วผ้าเหลืองที่ร้านขายผ้าเหลือง อย่างนั้นร้านขายสังฆภัณฑ์ เขาก็เป็นพระอรหันต์หมดเลย เพราะผ้าเหลืองเขาเต็มบ้านเลย มันก็ไม่เป็น นี้กิเลสเรามาขัดแย้งไปหมด การประพฤติปฏิบัติ กิเลสของเรามาขัดแย้ง มันไม่ยอมรับ ทั้งๆ ที่ว่าจิตได้สำนึกมันก็มี ถ้าไม่มีเราจะกราบพระทำไม ชาวพุทธ ชาวพุทธเราก็กกราบพระ เคารพพระใช้ไหม เพราะพระเจ้าท่านออกไปเผชิญกับกิเลสของท่าน นั่งสมาธิภาวนาท่านจะสู้ไหวไหม ถ้าท่านสู้ของท่านไปท่านจะมีความสุขของท่าน ถ้าท่านสู้ของท่านไม่ไหวนะ มันจะกักร่อนในหัวใจของท่าน

นี่ไง ว่าบวชพระสบาย บวชพระสบาย งานของพระ งานเอาชนะตนเองนะ งานของเรา จะละเอียดขนาดไหน บริหารจัดการขนาดไหน มันก็ใช้สมองทั้งนั้น แต่เวลาเอาชนะตนเองสมองเอาชนะตนเองไม่ได้ เพราะสมองมันเป็นสัญญา นี่กิจกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้หมดเลย แล้วก็สร้างภาพหมดเลย นิพพานเป็นอย่างนั้น นิพพานเป็นอย่างนั้น นิพพานของกิเลส ใจ

แต่นิพพานเป็นความจริง มันต้องชำระกิเลส ชำระกิเลสเอาอะไรไปชำระมัน เขาจับผู้ร้าย เขาจับโจรเขายังมีอาวุธนะ นี่เอาแต่ความคิด เอาความคิดจินตนาการเข้าไปจับมัน มันจะจับมันได้อย่างไร เจตตัวมันยังไม่เคยเจตตัวมัน ยับยั้งมันยังยับยั้งมันไม่ได้เลย ลิตนี่ยับยั้งมันไว้ ความคิดที่มันคิด มันทุกข์ มันยากอยู่นี้เพราะอะไร เพราะขาดสติ ถ้าสติ น้ำล้นฝั่งขนาดไหน สติมันกั้นได้อยู่หมด กั้นได้อยู่หมด สตินี้ กั้นได้อยู่แล้ว เราจะควบคุมมันอย่างไรต่อไป สติมันยับยั้งความคิดเราได้ ความคิดที่มันเป็นฟืนเป็นไฟ เอาแต่ฟืนไฟมาเผาตัวเองเพราะอะไร เพราะมันโง่โง่ เพราะมันไม่เข้าใจในตัวมันเองใจ

แต่ถ้ามันความคิดเกิดขึ้นมา เรามีสติสัมปชัญญะ ความคิดมันก็หยุดได้ แล้วสิ่งที่เผลามา เราว่าเรานักปฏิบัติธรรม เราเป็นชาวพุทธ แล้วชาวพุทธสอน นี่ไง บรู๊ยะเรา พวกคลุ่หัดดี ถือคู้่นไฟมา คนละคู้่น คู้่นไฟแล้วมันก็ร้อนเผาผลาญตัวเองซะใหม่ แล้วก็ถือคู้่นไฟไป แล้วก็ตระโกน “ร้อนๆ”

มีบรู๊ยะคนหนึ่งเป็นผู้ที่ฉลาดมากคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา บอกว่าให้ทิ้งสิ คู้่นไฟให้ทิ้งๆ นี่กิเลส โทสะ โมหะ ความเร่าร้อนในหัวใจทำไมไม่ทิ้งก็อยากจะทิ้งก็ทิ้งไม่เป็นก็ทิ้งไม่ได้ แล้วไปศึกษากันอย่างๆ ว่างๆ

ว่างๆ มันเผาใจอยู่นั่นนะ ว่างๆ มันเล่ห์เหลี่ยม กิเลสมันน้อยลด นี่คำนิยาม ปฏิบัติกันเป็นคำนิยาม เป็นพิธีกรรมกันเฉยๆ เห็นสงบเสงี่ยมกัน เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เป็นคำนิยามทั้งนั้น มันเป็นพิธีกรรม มันไม่ทำจริงทำจัง ถ้าทำจริงทำจังขึ้นมา มันอยู่ที่ไหนมันก็อยู่ของมันได้ สิ่งใดๆ ให้เป็นสังฆธรรมสิ คุณิ คุณพระปฏิบัติเรา ทุกคนเห็นแล้วสงสารนะ ไม่ต้องมาสงสาร อย่าเอานิสัยโลกๆ มาสงสาร เพราะอะไร เพราะสิ่งที่สงสารจะบริการไป จะทำให้สุขสบาย

คุณิ คุณเด็วนี้ละ ปัจจุบันนี้ละ พิมพ์หนังสืออสุภะแจกกันว่า นี่เป็นอสุภะ อสุภะ แล้วพระก็ได้คนละเล่มใส่ย่ามไป มีอสุภะในย่ามไง แต่มันมีอสุภะที่ใจใหม่ อสุภะมันเกิดที่กระดายนั่นหรือ ถ้าวสุภะมันเกิดที่กระดายนะ โรงพิมพ์อสุภะเป็นพระอรหันต์หมดแล้ว แทนพิมพ์เป็นพระอรหันต์เลย เพราะมันพิมพ์อสุภะมาให้พระ มันไม่เป็นหรือ ตำราเป็นตำรา กระดายเป็นกระดายนั่นกระดายนั่น

ถ้ามันจะเป็นอสุภะขึ้นมา จิตมันต้องสงบเข้ามา พอจิตมันสงบเข้ามา มันไปเห็นสภาวะขึ้นมา มันแทงหัวใจนะ มันแทงหัวใจมากเพราะอะไร เพราะโดยสัญชาตญาณของเราเราพอใจ เราไม่ชอบหรืออะไรที่มันและทะนะ มันไม่ชอบหรือ มันอยากได้สวยงามทั้งนั้น เกิดมาแล้วไม่อยากจะตาย จะคำฟ้า มันเป็นไปไม่ได้หรือ คนเราเกิดมาชาติปี ทุกๆ ความเกิดเป็นทุกอย่างยังแล้วไม่เกิดไม่ได้ เราปฏิเสธว่าไม่เกิดๆ ตายเด็วนี้ก็เกิดเด็วนี้ เราปฏิเสธเป็นความคิด

แต่รากเหง้า สัจจะความเป็นจริงของมัน ภาวสวะ ตัวภพ ใครไปปฏิเสธมันได้ ใครไปทำลายมันได้ ไม่มีใครสามารถทำลายตัวนี้ได้เลย ถ้าทำลายตัวนี้ได้มันต้องเป็นสัจจะ เป็นข้อเท็จจริงของมัน ถ้าเป็นข้อเท็จจริงของมัน มันเป็นความจริงของมัน ถ้าเป็นความจริงของมันทำอย่างไร ตรงนี้ ตรงนี้สำคัญมาก ค่าของธรรมจะเกิดๆ ตรงนี้

แต่ถ้าคำนิยมมันเกิด มันเกิดทำตามคำนิยมไง คำนิยมมันจะเป็นไปๆ อีก ๑๐๐ ปีก็ไม่ใช่ เป็นไปไม่ได้หรอก มันจะเป็นไปได้อย่างไร มันไม่ใช่เนื้อหาสาระ ไม่ใช่ข้อเท็จจริง เราสร้างภาพ กันขึ้นมา คำนิยมทำกันขึ้นมา

นี่ไง แต่ก่อนใครประพฤติปฏิบัติไม่ได้นะ เดียวบ้าง ไม่มีคนสอน ครูบาอาจารย์เราท่านก็ ทำของท่านมา ประคองมา หลวงปู่มั่นพยายามประคองหัวใจมาเลย ปฏิบัติไปๆ ถึงทางตันๆ ไป ไม่ได้เลย ไปไม่ได้ทั้งนั้น เพราะอะไร เพราะท่านสร้างบารมีของท่านมา มันเป็นคำพยากรณ์ใน พระไตรปิฎกเลย

ในพระไตรปิฎกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้ว่า กิ่งพุทธกาลศาสนาจะ เจริญอีกหนหนึ่ง แล้วเจริญมาจากไหน เจริญมาจากหนังสือใช้ใหม่ เจริญมาจากพิมพ์ พระไตรปิฎกให้มันสิ้นโลกนี้ใช้ใหม่ เอากระดาษมาพิมพ์ๆ แล้วก็แจกกันทั่วโลกนี้ไง มันจะ เจริญใหม่ มันก็เป็นคำนิยมไง คนอ่านแล้วก็ อืม! ศาสนาพุทธนี้ดีมาก ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่ง เหตุและผล เป็นทางวิชาการ พิสูจน์ได้ทั้งหมดเลย นี่คำนิยม

หลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเพราะว่าอะไร เพราะท่านสร้างมา ท่านย้อนดูของ ท่าน ย้อนดูของท่านอย่างไร จิตเรานี้เวลาสงบนะ ทุกคนเวลาเราทุกข์เรายาก เราคิดของเรา เรา ครอบงำใจของเรา ลองเรที่ตั้งสตินะ แล้วมาทบทวนชีวิตของเราสิ เราจะเห็นเลยว่ามันผิดพลาด อย่างไร ชีวิตเรามันผิดพลาดอย่างไร ทำไมมันทุกข์มันยาก เราจะทบทวนได้หมด

จิตเวลาสงบเข้าไปมันลึกกว่านี้ พอจิตสงบเข้าไป ข้อมูลของใจ มันไปทบทวนข้อมูลนั้น พอทบทวนข้อมูลนั้น เราทำอะไรมา บุญเพนิวาसानุสติญาณ จิตนี้มันเคยสร้างสมอะไรมา ทำไม มันจะไม่รู้ คนที่มีบุญญาธิการรู้เลยว่า ท่านเคยสร้างสมบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกัน ถึงได้ลาพระโพธิสัตว์ ลาสิ่งที่สร้างมา

คูที่ประวัติหลวงปู่มั่นสิ เวลาสร้างมา เวลาประพฤติปฏิบัติเข้าไปแล้ว ลาแล้วมันตัดความ อาลัยอาวรณ์ต่อกัน พอย้อนกลับมาพิจารณามันจะเข้าทางแล้ว เวลาท่านปฏิบัติจนจนถึงที่สุดแล้ว คุณูปการมีมาสิ มาต่อว่าในประวัติหลวงปู่มั่น “นี่ก็พาสร้างสมบุญญาธิการมาตลอด แล้วก็มาตัดช่อง น้อยแต่พอตัว หนีไป แล้วสิ่งที่พามา แล้วให้ทำอะไร” หลวงปู่มั่นท่านเทศน์อยู่ในประวัติหลวง ปู่มั่น เฮ้ ! สิ่งที่ทำมาก็ทำมาเพื่อดี แล้วถ้ายังก้าวหน้าต่อไป ยังปรารถนาพระโพธิสัตว์ต่อไป ก็ยัง จะเกิดจะตาย ก็มันทุกข์ มันยาก สิ่งที่จะเกิดจะตาย ไซ้ สิ่งที่ทำมาเป็นคุณงามความดี

คุณงามความดีมันเป็นคำนิยมของวิญญูะ เรายี่คำนิยมในโลกนะ คำนิยมในชาวพุทธที่เป็นโลกเป็นปัจจุบันเป็นมนุษย์ แต่คำนิยมในวิญญูะ ก็ว่าพระโพธิสัตว์ไฉ พระโพธิสัตว์มันก็สร้างคำนิยมในวิญญูะ เพราะมันก็เกิดก็ตายในวิญญูะ มันก็เป็นคำนิยมอันหนึ่ง มันก็ต้องทุกข์ต้องยากต่อไป มันยังเกิดยังตายอยู่ เราถึงสละไม่เกิดไม่ตายเลยดีกว่าเพราะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดาของเรา ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแล้วก็ยังเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน คือถ้ามันสิ้นทุกข์ มันก็สิ้นทุกข์เหมือนกัน

เพียงแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีอำนาจวาสนา มีบารมีสูงกว่าพวกเรา สูงส่งมาก ฉะนั้นพิจารณาได้แล้วถึงได้ลาพระโพธิสัตว์อันนี้ไฉ ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี้ไฉ ในการประพฤติปฏิบัติมันก็เข้าทาง เข้าทางเพราะอะไร เข้าทางเพราะสร้างมาเป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งทีสร้างมาเป็นพระโพธิสัตว์มันมีกำลังของมัน มีกำลัง มีเขว่นปัญญาของมัน เหมือนสมบัติ เหมือนเราฝากในธนาคารไว้ ในบัญชีเรา...ในธนาคารเราฝากไว้มหาศาลเลย เราจะเบิกใช้เมื่อไหร่มันก็ได้

แต่ถ้าในธนาคารมีตัวแดงหมดเลย แล้วทำอย่างไร มันก็ต้องลบตัวแดงก่อนใช่ไหม อย่างพวกเรามีแต่ตัวแดง มันไม่ได้สร้างบุญญาธิการมา เวลาสร้างบุญญาธิการมา มันต่อสู้อยู่ มันค้นคว้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านมาค้นคว้าในศาสนา มันมีตัวศาสนาอยู่ มีศาสนาอยู่ ศาสนาก็คัมภีร์ไฉ ศาสนธรรมคำสั่งสอนนี้ไฉ

แต่คำสั่งสอนผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมาเอาตัวรอดกันได้ไหม เอาตัวรอดอย่างไร เอาตัวรอดก็เอาตัวรอดเฉพาะตน เพราะอะไร เฉพาะตน เพราะมันลึกซึ้ง ลึกลับไฉ แต่ถ้าผู้ที่มีอำนาจวาสนาเอาตัวรอด ขณะที่เอาตัวรอด มันมีประสบการณ์ของจิต จิตมันมีความสงบอย่างไร มันวิปัสสนาอย่างไร คุณค่าของธรรมะที่มันเกิด สมาธิธรรมเกิดอย่างไร ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เห็นตถาคต จิตที่มันสงบเห็นตถาคตอย่างไร เวลาจิตมันออกวิปัสสนา คำว่าวิปัสสนาๆ มันพูดกันปากเปี้ยกปากแฉะ

วิปัสสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิปัสสนาแบบผู้ที่มีคุณธรรม จิตมันสงบที่ว่างสุกใส อสุกใสนี้ไฉ จิตไม่สงบอะไรเป็นคนเห็น จิตไม่สงบ สร้างภาพทั้งนั้น คำนิยมทั้งนั้น เพราะอะไร เพราะในธรรมะมันมีใช่ไหม พิจารณาทุกๆ ก็เหมือนกับสร้างภาพหนหนึ่งก็เป็น

พระโศคาบัน สร้างภาพอีกหนหนึ่งก็เป็นพระสภิกษาคาฯ อันนั้นมันเป็นสัญญาอารมณ์ จิตมันสร้างหมด มันเป็นไปได้ มันเป็นที่เป็นไปได้

ถ้าธรรมะเป็นความจริงขึ้นมา จิตมันสงบเข้ามา จิตสงบ นี่ไง คุณค่าธรรมะมันจะเกิด สิ่งที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้ กิ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง ถ้ามันไม่เจริญขึ้นมาจากใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น มันจะเจริญมาจากไหน ธรรมะมันเจริญขึ้นมา โดยศาสนาเจริญๆ นี่ไง ธรรมะเป็นสิ่งธรรมอันเหนือโลก ธรรมะไม่เสื่อมหรือก มันเสื่อมแต่โลกๆ

ธรรมะไม่มีวันเสื่อม สัจธรรม พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้ข้างหน้า อนาคตวงศ์อีก ๑๐ องค์จะมาตรัสรู้ข้างหน้า สัจธรรม สิ่งที่สัจธรรม คือว่าสิ่งที่เกิดเป็นอวิชชา เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันจะแก้ได้อย่างเดียวคืออริยสัจ มรรคญาณมันจะแก้ของมันได้ แต่มรรคญาณ มรรคญาณของใคร มรรคญาณของกิเลสมันก็สร้างภาพ สร้างภาพหมดเลย แล้วสร้างภาพไม่สร้างภาพเปล่านะ สร้างภาพแล้วเรากลัวผิดด้วย ต้องให้ดังภาพนั้น มันเป็นไปได้ มันเป็นไปได้เพราะอะไร

มันเป็นไปได้ เพราะว่าสิ่งที่... พุทธวิสัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ธรรมอย่างนั้นเป็นธรรมของใคร เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม แล้วอย่างพวกเราจักาก ไอ้พวกสาวก-สาวกะ มันจักาก ขอให้พ้นทุกข์ก็พอ ขอให้จิตมันเป็นความจริงก็พอ แล้วถ้าจิตมันเป็นความจริง มันเป็นความจริงอย่างไร ถ้าจิตมันเป็นความจริงขึ้นมา สงบๆ ใดๆ ใดๆ ใดๆ จิตคือคนอง เวลาสงบขึ้นมา มันออกรู้อะไร สิ่งทีออกรู่มันเป็นจิตนิสัย มันต้องเป็นอย่างนั้น มะม่วงปลูกลงไปมันก็ต้องเป็นมะม่วง ผลไม้ชนิดใดปลูกลงไปแล้วมันต้องเป็นผลไม้ชนิดนั้น

จิตของคนถ้ามันสร้างสมบุญญูการมาอย่างไร ทำไปต้องเป็นอย่างนั้น นี่พอเป็นอย่างนั้น นี่มันพื้นฐานนะ มะม่วงเป็นมะม่วงใช่ไหม มะม่วงเวลาปลูกเป็นมะม่วงไปแล้ว มะม่วงออกมาได้ผลมา ผลมะม่วงเราจะไปทำอะไร เราจะกินสดก็ได้ เราจะแปรรูปก็ได้ เราไปทำสิ่งต่างๆ ได้หมดเลยใช่ไหม ผลไม้ชนิดไหนก็แล้วแต่ เราแปรรูปได้ เราทำได้หมด แต่ถ้าไม่เป็น มันแปรไม่ เป็น จิตถ้าเป็นสมาธิมันก็เหมือนผลอันนั้นนะ ผลไม้ที่เกิดจากจิตนั้น ถ้าผลไม้ที่เกิดจากจิตนั้น เรา จะแปรรูปอย่างไร

แปรรูปคือ วิปัสสนาใจ แปรรูปคือ เราออกแสวงหาให้เป็นการเป็นงาน มันเป็นวิปัสสนาญาณขึ้นมา แต่ถ้ามันไม่มีผลไม้อะไรไปแปรรูป ก็นึกว่าแปรรูปไป ก็นึกว่ามันทำแล้ว มันก็นึกเอานะสิ เพราะอะไร เพราะในโลกมันมีอะไรใหม่ ถ้าไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใครจะนึกได้ สิ่งที่ยังนึกได้ก็มันมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นตัวตั้ง พระไตรปิฎกเป็นตัวตั้งไง ถ้าไม่มีพระไตรปิฎกเป็นตัวตั้ง ใครจะรู้ได้

ขนาดมีพระไตรปิฎกนะ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ยังค้นคว้ามาขนาดไหน ค้นคว้านะ เพราะสิ่งนั้นใจมัน...กิเลสเรามันร้ายกาจมาก แล้วสภาพของจิต จิตมหัศจรรย์มาก มันเป็นไปอย่างนั้นหมดละ พอมันเป็นไปอย่างนั้นหมด เราทำไป มันจะเป็นสภาวะแบบนั้น แล้วใครเป็นคนชี้แนะเราละ ใครเป็นคนจัดการให้เราละ ไม่มีคนจัดการของเรา นี่มันถึงต้องชวนชวน

หลวงปู่มั่นท่านถึงบอกว่า มันเป็นคำพยากรณ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎก กิ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง การเจริญนี้มันก็เจริญมาจากใจคนที่รู้จริง ถ้ามีความรู้จริงอันนั้น มีแม่พิมพ์ มีแม่แบบที่ดี ทุกคนเป็นแม่พิมพ์ได้หมด ทำไมเป็นแม่พิมพ์ไม่ได้ ก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน ปฏิบัติเหมือนกัน

พระโพธิสัตว์ พระปัจเจก คูลี หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ ครูบาอาจารย์ท่านเล่าสืบต่อกันมา ว่าหลวงปู่เสาร์ท่านปรารถนาเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า หลวงปู่มั่นท่านปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า คุณคำสอน คุณการชี้แนะ คุณการสั่งสอนลูกศิษย์ นี่ไง มันเป็นอย่างนั้นเอง เพราะสร้างมาอย่างนั้น มันเป็นผลไม้อย่างนั้น มันเป็นจรดนิสัยอย่างนั้น การสร้างมามันเป็นอย่างนั้น

ในปัจจุบันเราสร้างมาอย่างนี้ เรามาพบพระพุทธศาสนาแล้ว เราเป็นมนุษย์ขึ้นมาแล้ว แล้วเราจะทำอะไรต่อไปให้มันเป็นคุณประโยชน์ต่อเรา ถ้าเป็นคุณประโยชน์ต่อเรา คำนิยมนะ คำนิยมเราต้องศึกษา เราต้องรู้ ไม่ใช่เราจะปฏิเสธ เราจะปฏิเสธโลก แล้วตามีคบอด จะเอาหัวชนภูเขาแล้วว่า ฉันปฏิบัติ ฉันปฏิบัติ มันก็ไม่ถูก ไม่ใช่เอาหัวชนภูเขา เราดู เราศึกษาสิ

คูลี คุณหลวงปู่มั่นสิ หลวงปู่มั่นท่านไปแก้หลวงปู่เสาร์ มันเป็นประเพณีของชาวอุบลฯ นะ การปฏิบัติที่ว่าครูบาอาจารย์เรายังไม่ตรัสรู้ธรรม ไม่บรรลุดีถีธรรม มันก็ต้องปฏิบัติกันตามประเพณี คำนิยมของโลกๆ นี่แหละ หลวงปู่เสาร์ท่านเป็นอาจารย์หลวงปู่มั่น เวลาจะประพฤติปฏิบัติต้องสวดมนต์ก่อน ขอให้ธรรมมาสถิตที่ตา ขอให้ธรรมมาสถิตที่ใจ ขอๆ สวดมนต์นี้ ๓-๕ ชั่วโมงนะ แล้งจึงสายสิญจน์ จึงสายสิญจน์ในทางจงกรม แล้วก็เดินจงกรม

หลวงปู่มั่นบอก คำที่ขอยุ่ทำอยู่นี้มันหมดไป ๓ ชั่วโมงแล้ว ถ้า ๓ ชั่วโมงเราเดินจงกรมเลย เรากำหนดพุทโธเลยมันจะเป็นประโยชน์กับเรามากกว่า มากกว่าการขอเอา คุยหรือพยายามปรับความเข้าใจกัน ๓ ปี หลวงปู่เสาร์ท่านถึงจะทิ้งที่ว่าต้องมาขอเอา ขอเอา ทั้งหมดเลย แล้วเวลาเราปฏิบัติ เราก็ปฏิบัติเลย เพราะเราปฏิบัติ เราปฏิบัติ ขอๆๆ คำว่า"ขอ" ใจมันขอ มันนึก สร้างภาพ แต่ถ้าเราปฏิบัติ เราเผชิญกับความจริงนะ

คุณ เวลาหลวงปู่มั่นท่านสอนในมุตโตทัย การดื่ม การเหยียด การสู้อ ต้องมีสติตลอดเวลา อย่างที่คำสอน เขาก็สอนต้องรู้ตัวทั่วพร้อมเหมือนกันตลอดเวลา รู้ตัวทั่วพร้อมมันสร้างอารมณ์ ความรู้ตัวทั่วพร้อม ก็การอยู่การกินก็เป็นปกติ ไม่ต้องไปรู้ตัวหอรอกก็ตั้งสติไว้ ความจริงเป็นความจริง จี๋เข้าไปสิ ไฟจี๋เข้าไปมันก็ร้อน ไฟจี๋เรามันก็ร้อนใช่ไหม ใจนี้บอกไฟร้อน ไฟร้อน ร้อน ร้อน โน่น ไฟ... มันไปสร้างอารมณ์อีกอารมณ์หนึ่งไหม มันเป็นความจริงขึ้นมาไหม นี่ไง คำนิยมไง

ปฏิบัติโดยคำนิยมเพราะอะไร เพราะผู้สร้างภาพคำนิยมอันนี้ขึ้นมา แต่ถ้าเป็นคำของธรรมะละ ไฟจี๋เข้าไปที่ไหนมันก็ร้อน จี๋... กระโดดนั่นละ เวลาไฟจี๋เข้าไปมันก็สะดุ้งทั้งนั่นละ การดื่ม การเหยียด การสู้อมันก็เป็นอารมณ์ปกติเราใช่ไหม ก็สติก็ตามมันไปสิ สติก็เห็น มันก็เป็น มันก็ยับยั้งได้หมด นี่ก็ยับยั้ง มันจะควบคุมตัวเองได้ แล้วควบคุมตัวเองได้ มันก็เป็นความจริงขึ้นมา เป็นความจริงของเราขึ้นมาเลย เป็นความจริงสัจจะความจริงขึ้นมา นี่ไงคำของธรรม

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมามันเห็นนะ จิตมันหยุด จิตมันปล่อย สิ่งที่เราร้อน คุณค่าของธรรมนะ คุณค่าของธรรม เวลาประพฤติปฏิบัตินะ มันประพฤติปฏิบัติเหนือไหล่โคลงโยย ทุกข์มาก แต่ถ้าจิตมันสงบขึ้นมานะ คุณค่าของมันนะ มันพอใจมาก มีความสุข มีความพอใจ ความสุขต้องพยายามรักษาๆ ความสุขนี้มาจากไหน? ความสุขนี้เกิดจากการเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา พอเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา จิตมันสงบเข้ามา สงบเข้ามานี่ถนอมรักษา

ครูบาอาจารย์เราที่ท่านประพฤติปฏิบัติใหม่ๆ นะ เวลาจิตสงบเข้ามาแล้ว ถ้ามันจะถนอมอย่าไปกระตุกมัน ตั้งสติไว้ คุชชะ คุตะกอนในแก้ว ตะกอนในแก้วเวลานิ่งอยู่ ตะกอนมันจะรวมกันแก้ว เราเขย่าตะกอนมันก็จะขึ้นมา ความสงบของจิตมันสงบอย่างนี้ ความฟุ้งซ่านมันเหมือนกับทำให้ตะกอนน้ำขุ่น เราตั้งไว้โดยปกติตะกอนนั้นมันจะต้องนอนกันเป็นธรรมดาเวลาเป็นสมาธิจิตที่มันฟุ้งซ่าน มันฟุ้งซ่านออกมา ความรู้สึกมันออกไปรับรู้หมดเลย แล้วเวลาสติควบคุมมันโดยกำหนด

พุทฺโธ หรือปัญญาอบรมสมาธิ ตะกอนนั้น...เพราะอะไร เพราะสมาธิมันไม่ได้แก้กิเลส สมาธิมันไม่ได้แก้กิเลสอะไรเลย แต่สมาธิจะทำให้หน้านั้นใส

เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติที่ไม่มีครูบาอาจารย์ หรือคำนิยมในกิเลสมันให้คำนิยม เวลาจิตมันสงบแล้วนะ ก็ให้มันสงบ พอสงบเสร็จ จิตมันสงบแล้วเหมือนน้ำใสจะเห็นตัวปลา นี่ไง คำนิยมไม่มีทาง จิตสงบขนาดไหนจะไม่เห็นกิเลส ไม่เห็น ถ้าไม่ยอมไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม จิตสงบน้ำใส น้ำใสก็คือ น้ำใส ปลามันก็คือ ปลา แต่คำว่า”น้ำใสจะเห็นตัวปลา” ปลานี้เราไปเห็นด้วยตาของเรา นี่ ปลาก็ปลา น้ำมันคนละส่วนใช่ไหม

แต่ถ้าเป็นกิเลสนะ เพราะกิเลสมันไม่ใช่ปลา ใสนี้มันเป็นบุคลาธิษฐาน ใ่ว่าถ้าจิตสงบแล้วต้องยกขึ้นวิปัสสนา เราตีความว่า จิตสงบแล้วต้องยกขึ้นวิปัสสนา น้ำมันใสแล้วต้องค้นหาตัวปลา แต่พอเราไปตีกันว่าน้ำใสแล้วจะเห็นตัวปลา เราก็ร้อง ระวังปลาจะวิ่งมาชนเราไง เราไม่ต้องออกไปทำประมงนะ เดี๋ยวปลามันจะวิ่งเข้ามาในครัวเรา มันจะนอนในหม้อเลย มันจะให้เรารับเลย นี่ความคิดของเรา นี่ไง ถ้าคนไม่ปฏิบัติมันจะไม่เข้าใจเรื่องอย่างนี้เลย น้ำใสจะเห็นตัวปลานะ จิตสงบแล้วเดี๋ยวจะเห็นกิเลสนะ อีก ๑๐๐ ชาตีกี่ไม่เห็น

ถ้าจิตสงบจะเห็นกิเลสนะ อาฬารดาบสเข้าสมาบัติ เป็นอาจารย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฤทธิชีไพรในสมัยพุทธกาลเป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้ว ฤทธิชีไพรในสมัยพุทธกาลไม่ได้เป็นพระอรหันต์เลย เพราะอะไร เพราะเป็นความสงบของเขา เขาปฏิบัติเป็นความสงบของเขา ความสงบของใจใจ ขนาดพอสงบแล้ว เข้าฌานสมาบัติเหาะเหินเดินฟ้าได้ด้วย เขาทำของเขามาแล้ว แล้วเราคิดของเราเอง นี่ไง คำนิยม

แต่ถ้าเป็นความจริงนะ มีครูมีอาจารย์ท่านจะคอยกระตุ้น คอยให้เราออกไป ให้เราออกวิปัสสนา ถ้าจิตมันสงบแล้ว เพราะจิตสงบ เราไม่เข้าใจ พอจิตสงบ เราก็ไปคิดว่าความสงบนั้นเป็นนิพพาน เป็นนิพพานเพราะอะไร เป็นนิพพานเพราะเรากำหนดพุทฺโธแล้วไง เราใช้ปัญญาแล้วไง อ้อ! ปัญญาเราใช้หมดเลย เราต่อสู้กับกิเลสหมดเลย อันนั้นเป็นปัญญาอบรมสมาธินะ อันนั้นเป็นปัญญา ที่ว่าเราจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามานี้ ธรรมของใคร นี่ไง ธรรมมารมณี่ไง ธรรมะกับอารมณ์ ความรู้สึกมันกระทบ แล้วจิตมันค้นหาของมัน แล้วมันปล่อยวางเข้ามา

ความปล่อยวางเข้ามา นี่ไง การประพฤติปฏิบัติทุกแขนง การประพฤติปฏิบัติทุกแนวทาง ผลของมันคือสมณะ แต่มีมิชฌาสมาธิกับสัมมาสมาธิ มิชฌาสมณะกับสัมมาสมณะไง ถ้ามิชฌา มันก็

ว่างๆ ว่างๆ มันเป็นมิจฉาเพราะอะไร เพราะมันไม่มีสติ มันควบคุมไม่ได้ มันไม่มีสติ มันก็บังคับ... เหมือนรถ เบรกแตก พวงมาลัยไม่มี ไหลไปเรื่อยเลย มันจะไปไหน รถมันต้องมีพวงมาลัย มีเบรก มันจะประคองรถตัวมันไปได้

สมาธิ ถ้ามันมีสติเพราะเราทำตามข้อเท็จจริง คำของธรรมเิง เพราะจิตมันเป็นสมาธิเข้ามา จิตมันมีกำลังของมัน รถมันเคลื่อนไหวใช้ไหม ล้อมันหมุนมันเคลื่อนไหวไป รถอยู่เฉยๆ เราก็มุมไม่ได้ เราจะกักรถอะไรไม่ได้ รถมันไม่เคลื่อนไหว แล้วรถมันเคลื่อนไหวไป เรบบังคับให้รถเคลื่อนไหวไป แล้วมันออกรู้อย่างไร มันออกเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมอย่างไร พอมันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม โอ้โฮ! มันก็เข้าไปหัวใจเลย เพราะกิเลสอวิชชามันครอบคลุมใจไว้ แล้วมันหลงผิด มันหลงผิดว่า มันรู้จริง มันเห็นจริง นี่ธรรมะรู้หมด เข้าใจหมดเลย

ความรู้ความเข้าใจอันนี้ มันเป็นคำนิยาม คำนิยามในวิญญูณะนะ เพราะมันเกิดมันตาย พญามารมันควบคุมใจไว้ มันไม่ต้องการให้ใจรู้อะไรทั้งสิ้น มันต้องการศึกษาธรรมะมันก็สร้างภาพให้ศึกษานี้ไง ศึกษาแล้วธรรมพระพุทธรเจ้าไง ก็ศึกษา นี่ก็ศึกษาแล้วไง ก็รู้แล้วไง นี่ก็เป็นธรรมะแล้วไง แล้วก็ตายเปล่า ตายอยู่ในอำนาจของพญามาร เพราะพญามารยังครอบงำอยู่ แต่ถ้าเราไม่เชื่อมัน กิเลสกับธรรมในหัวใจของเรา ถ้าจิตสงบเข้ามานะ เวลามันเป็นธรรมขึ้นมา ธรรมต้องสร้างขึ้นมา ธรรมต้องเกิดขึ้นมา สมาธิก็ต้องสร้างสมาธิขึ้นมา ปัญญาก็ต้องฝึกฝนขึ้นมา ปัญญาเกิดเองไม่ได้

ถ้ามีสมาธิแล้วเกิดปัญญาเอง อีก ๑๐๐ ชาติ ก็ไม่เกิด เพราะถ้ามันจะเกิดก็เกิดปัญญาโลกีย์ ปัญญา เกิดเป็นสัญญาใจ เกิดเป็นสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง เกิดธรรมะพระพุทธรเจ้า เทียบเคียงนี้ไง ถ้าเกิดอย่างนี้มันก็เป็นโลกีย์ปัญญา ปัญญาอย่างนี้ ปัญญาคำนิยาม ปัญญากิเลสมันพาใช้ แล้วเราก็ก้าวผิดนะ พอเกิดปัญญาอย่างนี้ขึ้นมา ใ้ๆๆ มันจะใช่อะไร มันปัญญากิเลสปัญญาเกิดจากภพ ปัญญาเกิดจากเรา

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา พอจิตสงบเข้ามาเดี๋ยวมันก็เสื่อม เดี่ยวมันก็คลายภาพ จิตสงบหนหนึ่ง สติ สมาธิ ปัญญา สติที่สะอาดบริสุทธิ์จะเกิดสมาธิที่สะอาดบริสุทธิ์ที่เป็นสัมมาสมาธิ สมาธิที่สะอาดบริสุทธิ์จะส่งผลให้เกิดปัญญาญาณ ปัญญาญาณส่งผลให้ผลนี้เกิดแต่มันไม่เกิด มันจะเกิดต้องมีการฝึกฝน การฝึกฝนคือการออกแสวงหาในสติปัฏฐาน ๔ ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน คำว่า”สติปัฏฐานๆ” มันมาจากไหน จิตมันต้องสงบ แล้วจิตมันออกไปรู้ มันฝึกของมันขึ้นมา พอมันฝึกของมันขึ้นมา มันแยกแยะของมัน

มันต้องแยกแยะของมันนะ เพราะจิตได้สำนึกใช้ไหม มันก็ต้องคิดสรรพสิ่งนี้เป็นเรา สรรพสิ่งนี้มันพอใจไปหมด มันพอใจแล้วมันยึดไปหมด มันปฏิบัติไปแล้วมันยังว่าเก่งกว่า พระพุทธเจ้าด้วยนะ พระพุทธเจ้าสอนผิด กิเลสมันบอกมันสอนถูกนะ มันสอนถูกให้ไปยอม จ्ञานกับมันไป สอนให้จิตนี้ โอกาสของเราไปยอมจ্ঞานกับมัน เอาตัวเองรอดไม่ได้

แต่ถ้าเป็นสังขารมันขึ้นมา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปฐมหมายป้าย ทาง เป็นการชี้ทาง ในการประพฤติปฏิบัติกิเลสมันเป็นกิเลสของเรา พญามารมันปกคุมใจของเรา เกิดมา มนุษย์คนหนึ่งนะ ถ้าพูดถึงสิ่งที่เราเกิดเราตาย ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกไว้เลย บุพเพนิวาสานุสติญาณ ชีวิตของคนๆ หนึ่งถ้าเกิดตาย เกิดตายน้ำตาที่ร้องไห้อยู่ที่น้ำ ทะเลสู้ไม่ได้ น้ำตาที่เกิดแต่ละชาติ ภพชาติที่เราเสียใจแล้วเก็บไว้ แล้วกระตุก โครงกระตุกร่างกาย นี้มันเกิดตายๆ ในธรรมของพระพุทธเจ้าบอกเลย เราเกิดมานั่งอยู่บนกองกระดูกของตัวเอง เพราะอะไร

เพราะร่างกาย สภาพของมันเสื่อมมันกลับไปสู่สภาพของดิน มันคือธรรมชาติของมัน แล้วเราก็กลับมานั่งบนกองดิน นั่งบนกองกระดูก การเกิดการตายมันไม่มีที่สิ้นสุดมันยาวไกลมหาศาล สิ่งที่ยาวไกลมหาศาล สิ่งนี้มันเป็นจรตนิสัย มันเป็นมาแล้วเราจะต่อสู้กับมันอย่างไร คำว่าจะต่อสู้ สิ่งนี้มันฝังใจมา จนพญามารมันควบคุมอย่างนี้ แล้วถ้าสงบเข้ามา มันจะให้เราให้เห็น มันเป็นไป ไม่ได้หรอก ถ้าเราไม่มีสติสัมปชัญญะที่เราจะบังคับมัน

คูสิ คูอย่างเรือ อย่างรถ เขาต้องมีการบังคับมัน ให้เป็นไปตามความต้องการของเรา ถ้ามันไม่เป็นไปตามความต้องการของเรา มันจะไปตามแรงพลังงานของมัน ที่มันจะขับเคลื่อนของมันไป กิเลสก็เป็นอย่างนั้น มันชนตะไปหมดเลย ชนว่าสิ่งนั้นมันทะเลไป มันนี้กว่าทะเลเป็นธรรมะไปนะ ไม่ใช่หรอก มันทะเลไปจะเอาภพเอาชาติต่อไป

แต่ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา มันย้อนไป จิตสงบแล้วย้อนออก เห็นกาย ถ้ามีอำนาจวาสนาคณ ที่สร้างบุญญาธิการมา เห็นกาย กายมันจะเกิด กายคืออะไร นี่ไง เวลาคนปฏิบัติ ทุกคนจะพูดอย่าง นี้เลย ไม่อยากเห็นกายเพราะกลัวผี เห็นผีนะ ผีล้นยาว โอ้โฮ! นำหวาดน่ากลัวไม่ต้องการเห็นใจ ปฏิบัติไม่เป็น

ถ้าปฏิบัติเป็น สิ่งนี้คือ สิ่งยอดปรารถนาเลย สิ่งที่ยอดปรารถนาเพราะอะไร เพราะมันจะทำให้เราพ้นจากกิเลส การเห็นกายโดยสังขาร มันไม่ได้เห็นผี การเห็นผี นั่นเห็นจิตวิญญาณ ผีคือ

จิตวิญญาณ เราเห็นจิตวิญญาณดวงหนึ่ง จิตวิญญาณที่มีเวรมีกรรมต่อกัน แล้วเวลาจิตเราสงบเห็น เทวดา อินทร์ พรหม เห็นนางฟ้า ชอบไหม เห็นนางฟ้าแล้วอยาก นางฟ้าก็เป็นจิตวิญญาณหนึ่งนะ ฝึ จิตวิญญาณมันไม่ใช่กาย กายไม่เป็นอย่างนั้นหรอก เพราะจิตได้สำนึกมันคิดอย่างนั้นกัน แล้วทุกคนกลัวไม่อยากพิจารณากายๆ กลัวกายมันจะเพะ กายมันจะเน่า

กายเน่า กายต่างๆ สิ่ง...ถ้าเห็นนะ มันเห็นสังขารมม สังขารมมันไม่กลัวหรอก มันจะขนลุก ขนพอง ขนลุกขนพองนะเวลาเห็น ขนลุกหมดเลย จะว่ากลัวก็ไม่ใช่ จะว่ากลัวก็ไม่ใช่ ไม่กล้าไม่กลัว แต่คูลีเวลาเราซ็อก เราไปเจอสภาพแบบเราซ็อกเลยนะ เห็นแล้วซ็อกพูดอะไรไม่ออกเลย นี่เหมือนกัน เวลามันเจอเข้ามันสะเทือนใจมาก อี๊...แล้วถ้าจิตมันดินะ ถ้าจิตไม่ดีมันจะหลุดเลย ถ้าจิตมันดีปั๊บ อี๊ ถ้ากำลังดินะ ราฟิงในจิต ความรู้สึก สมาธินี้ราฟิง

เขายอกสมาธิคิดไม่ได้ สมาธิคิดไม่ได้ สมาธิคิดไม่ได้คือคนภาวนาไม่เป็นไง ถ้าภาวนา ภาษาใจคิดได้ใหม่ ภาษาใจสื่อสารกับเทวดา อินทร์ พรหมได้ใหม่ ภาษาของจิต เวลาจิตมันราฟิง ขึ้นมา มันให้เป็นไป พอมันเป็นไป ความเป็นไปอันนั้น ความเคลื่อนไหว งานชอบ เพียรชอบ สติชอบ สมาธิชอบ ความเพียรชอบของมัน มันชอบเพราะอะไร มันชอบเพราะมันสมมูล สังขารมม นี้ มรรค มรรคญาณมันหมุนไป ธรรมจักรมันเริ่มหมุนแล้ว พอเริ่มหมุนเห็นกาย กำลังมันมีใช่ใหม่ เพราะมันมีกำลัง พอมันมีกำลัง ความคิดของเราเวลาเริ่มคิด มันเป็นอดีต-อนาคตแล้วเพราะอะไร

เพราะความคิดมันเกิดจากฐานของจิต ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันเป็นตัวฐานใช่ใหม่ พอตัวฐานมันมีสติ มีกำลังของมัน มันในปัจจุบัน มันไม่ใช่อดีต-อนาคต พอเป็นปัจจุบันมันให้กายแปรสภาพ พอกายแปรสภาพ สิ่งที่เห็น ใครเห็น นี่ไง มันเอ๊ะ! เอ๊ะ! เอ๊ะ! มันก็ปล่อย มันเป็นปัจจุบันอันเดียว เร็วมาก แล้วมันมีความชำนาญ ฝึกฝนบ่อยครั้งเข้าๆ นี่ไง ที่มันเป็นไตรลักษณ์ที่เป็นไตรลักษณ์ “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา” แล้วมันเหลืออะไร? เหลือที่ไม่ธรรมดา อะไรมันไม่ธรรมดา

จิตมันไม่ธรรมดา จิตที่มันปล่อยวางมา อะไรมันไม่ธรรมดา นี่มันไปแก้กันที่ก้นบึ้งของใจนะ สิ่งที่แก้ก้นบึ้งของใจ ภาวนามยปัญญา มันต้องเกิดจากใจ ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา นี่ไง คุณค่าของธรรม คุณค่าของธรรม ศีล สมาธิ ปัญญา ศีลก็เป็นคุณค่าของธรรมอันหนึ่งนะ จิตเป็นปกติของใจ ใจเป็นปกติ ใจมันไม่หวั่นไหวไปกับโลก คุณคนที่มึนจูดเย็น คนที่มีปัญญากระแสโลกจะตื่นเต็นขนาดไหน เราไม่ไปกับเขาหรอก อยู่มาหลอก หลอกไม่ได้ เพราะอะไร

เพราะสิ่งนั้นมัน...เราเองก็อนิจจังอยู่แล้ว โลกก็เป็นอนิจจังอยู่แล้ว เราจะไปตื่นตื่นกับอะไร ถึงเป็นความจริงมันก็แปรสภาพ แล้วความจริงของเราละ ในจิตใต้สำนึกของเราละ มันจริงหรือเปล่า ไม่ต้องมาหลอกกัน ไม่ต้องมาหลอกกันหรอก นี่มันจุดยืน แต่ถ้าคนที่อ่อนแอละ คนที่จิตมันโลกจริต ไม่ต้องเข้ามาชวนนะ ไม่ต้องเข้ามาหลอก มันจะวิ่งไปให้เขาหลอกเลย เพราะมันเชื่อเขาอยู่แล้วไง คือโลกจริต โลกะ สิ่งต่างๆ มันยืนตัวเองไม่ได้ คืออ่อนแอมาก เป็นคนอ่อนแอคนที่พึ่งตัวเองไม่ได้เลย

ไอนี้มาจากไหน พุดอย่างนี้ปั๊บก็อย่างว่า อย่างนี้เขาว่า ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งกรรม มันก็เลยเป็นกรรม ก็เลยยกให้กรรมไปหมดเลย ไซ้ กรรมทำมาอย่างนั้น แต่ในปัจจุบันนี้เราต้องแก้ไขสิ ในปัจจุบันนี้เราฝึกได้ การฝึกปัญญา นั่งสมาธิ คนจะมีปัญญามาก คนจะมีเขาวนปัญญา มาก พุทธโธนี่แหละ กำหนดพุทธโธนั่งสมาธิ ปัญญา มันจะเกิด จะทำคุณงามความดีมาขนาดไหน จะสร้างบุญกุศลมาขนาดไหน ถ้าไม่ได้ภาวนานะ ละกิเลสไม่ได้ มีแต่การตะบะธรรม การภาวนาเท่านั้นเองที่จะชำระกิเลสได้ อย่างอื่นไม่มี

แล้วอย่างอื่นไม่มี เราภาวนากันมา ทุกคนว่าเราภาวนามาเยอะมาก ทำบุญมาเยอะมาก ทำแล้วมันอะไรละ เพราะทำผิดก็ได้ ทำถูกก็ได้ ถ้าทำถูกมันต้องเข้าไปสู่เป้าหมายที่ถูกต้องสิ ไอนี้ว่าทำไว้เยอะ เยอะไม่เยอะ อย่าเอาเวลามาคำนวณกัน มันอยู่ที่ความถูกต้อง สมดุลของใจ มัชฌิมาปฏิปทาความพอดีของมันที่มันลงตัวพอดี เพราะจิตมันลงตัวพอดีกัน อันนั้นต่างหากละ เราทำเพื่ออันนี้ จิตสว่างโพล่งๆ ช่างกระดิกหู ฐุแลบลิ้น แต่เวลามันจะกระดิกหู ฐุแลบลิ้นมันเกือบตาย ฐุแต่ละตัวกว่ามันจะโตมา กว่าเอาลิ้นมาแลบให้เราดู

จิตเหมือนกัน สัจธรรมที่มันจะเกิดขึ้นมาจากใจเรา สติขึ้นมา สร้างขึ้นมา สมาธิสร้างขึ้นมา แล้วต่อสู้กับมันอย่างไร แล้วกว่ามันจะสมดุลกัน ตทั้งคปทาน ปล่อยๆๆ เราทำของเราต่อเนื่องๆ เพราะเราไม่ยอมจำนนกับมัน เราอย่าไปยอมจำนนนะ เวลามันเป็นไปขึ้นมา เราจะดีใจ กิเลสมันบังเงาทันทีเลย กิเลสบังเงามันหลอกอยู่อีกชั้นหนึ่งไง

นี่เวลาปฏิบัติไปนี่นิพพาน โอ้ย...อย่างนี้ปล่อยแล้ว อย่างนี้ไซ้หมดเลย พอเชื่อ คำว่า “เชื่อ” เราก็ถอย ถอยคือถอนสติไง ถอนสติ ถอนกำลังของมันหมดเลย พอถอนขึ้นมากิเลสมันก็กระที่บซ้ำเลย พอกระที่บซ้ำ พอจิตเสื่อมขึ้นมา นั่งเกาหัวเลย โอ้ย...ไม่เอาแล้วเลิกดีกว่า ทำมาขนาดนั้นยัง

เลิกดีกว่า กิเลสมันหลอกไปตลอดคนะ ในการปฏิบัติไม่ใช่ว่ากิเลสมันจะนอนหงายท้องให้เรากำจัดมันนะ

การประพฤติปฏิบัตินี้นะ ทำจิตให้สงบอันหนึ่ง การขุดคุ้ยหากิเลสอันหนึ่ง ขุดคุ้ยหากิเลสแล้วเราใช้ปัญญาวิปัสสนาญาณ ใช้ปัญญาคือการตรวจสอบ สอบสวน หาข้อเท็จจริง แล้วการตรวจสอบสอบสวนเราจะทำงานอยู่ตลอดเวลาไม่ได้ พอเราใช้ทำงานมาก ถึงเวลาพัก เรากลับมาทำความเข้าใจของเรา พอทำความเข้าใจพอมีกำลังเข้าไปแล้ว เราเข้าไปตรวจสอบ ตรวจสอบอีก

แต่ขุดคุ้ย เวลาขุดคุ้ย คุณิ รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้ของมาร รูป รส กลิ่น เสียงที่เราพอใจเราอยากได้ขึ้นมา มันกระทบเราตลอดเวลา มันก็ดึงเอาพลังงานออกไปตลอดเวลา แต่เราใช้สติสัมปชัญญะของเราตามปัญญา ตามความคิดของเรา กำหนดพุทโธเข้าไปจนเห็น ทำไมพุทโธแล้วมันไม่สงบ มันไม่สงบก็เพราะมันพุ่งเข้ามา มันคิดเข้าไปในรูป รส กลิ่น เสียง รูป รส กลิ่น เสียงคืออะไร

รูป รส กลิ่น เสียง คือ สิ่งที่เกิดขึ้นมา สิ่งกระทบกับใจมา มันมีข้อมูลในใจ มันก็คิดขึ้นมา อันนี้มันกระตุ้นขึ้นมา ทำไมถึงกระตุ้นขึ้นมาละ เพราะมันเป็นบ่วงของมาร มารมันชอบ กิเลสมันชอบ ความพอใจมันชอบ สัญชาตญาณมนุษย์มันเคยเป็นมาอย่างนั้นตลอดไป ธรรมชาตินี้ฟังจะมากเกิด ธรรมชาติฟังจะทำ กิเลสมันตัวใหญ่ๆ อ้วนๆ มันกระที่บแบนๆ อยู่ทุกวันๆ แล้วจะเอามันอยู่ มันก็ไม่อยู่ไง มันไม่อยู่เราก็ตรวจสอบมัน เราพยายามสร้างขึ้นมา สร้างขึ้นมาจนถึงที่สุด

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร พวงดอกไม้มันบุชา มันล่อมันหลอก เป็นบ่วงของมารมันก็รอ คอยกระตุกคอก มันรัดคอไว้ พอขยับมันก็ดึง ดึงก็ไปไม่รอด เลิกดีกว่าๆ จนถึงที่สุดนะ มันขาดเลย ขาดออกจากใจเลยนะ รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร จิตกับรูป รส กลิ่น เสียง รูป รส กลิ่น เสียงเป็นตัวกระตุ้น กระตุ้นเป็นอารมณ์ มันขาด มันปล่อยเลย นี้ก็ลักษณะปุณฺณ

มันเห็นชัดเจนนะ จากปุณฺณที่ทำสมาธิได้ยาก จากปุณฺณที่ว่าทำถูกทำผิด ภาวนามาก ภาวนาน้อย ภาวนามากภาวนาน้อยอย่าเอามาเทียบกัน เพราะอะไรรู้ไหม เพราะพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๐ อสงไขย ใครมากกว่ากัน ใครน้อยกว่ากันละ แต่เวลาเป็นพระอรหันต์เป็น

พระอรหันต์เหมือนกัน แต่...แต่บารมีของแต่ละองค์ไม่เหมือนกัน ความมั่งคั่งในบารมีธรรมมันจะกว้างขวางต่างกัน

คูลี เวลาพระอรหันต์ที่มีบารมี อภิญญา ๖ เสียงต่างๆ ฐูปไปหมด เพียงแต่ว่าจะรับรู้ ไม่รับรู้ ถ้าบรรลฐูที่ที่เป็นเอตทัคคะนะ มันจะรู้โดยปกติเหมือนนกบินได้ คูลี พระอนรุทธะนั่งอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน พระอรหันต์ทั้งนั้นเลย บัดนี้ไม่ใช่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วหรือ พระอนรุทธะบอกไม่ใช่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่นิพพานหรือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากำลังเข้าปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน กำลังเข้าฌาน พระอนรุทธะชำนาญในทางวาระจิต

แล้วพระที่ถามก็พระอุบาลีก็พระอรหันต์เหมือนกัน พระอรหันต์แต่ละองค์ไม่เหมือนกัน ไม่เหมือนกันเพราะสิ่งที่สร้างมาไม่เหมือนกัน พอไม่เหมือนกัน จริตนิสัยความถนัดของคนไม่เหมือนกัน แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้หมด

นี่ไง ที่ว่าประเด็นภวานามากภวานาน้อย ภวานามากภวานาน้อยคือว่าท่านสร้างสมของท่านมา เราสร้างสมของเรามาในปัจจุบันนี้ ไม่ต้องไปคิดน้อยเนื้อต่ำใจ ไม่ต้องไปคิดเปรียบเทียบใดๆ ทั้งสิ้น เพราะปัจจุบันนี้เราแก้ประวัติศาสตร์กันไม่ได้ เมื่อวานนี้แก้ไม่ได้แล้ว วันนี้เราจะทำวันนี้ให้ดีที่สุด ในชาติปัจจุบันนี้ เราเกิดมาแล้วในปัจจุบัน เราต้องแก้ตรงนี้ สิ่งที่ผ่านมาๆ ถ้าเราไม่มีความดีเลย ทำไมเราเชื่อศาสนา ทำไมเราตั้งใจแล้วมาประพฤติปฏิบัติละ

ถ้าเราเชื่อศาสนา เราตั้งใจประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี่เพราะอะไรรู้ไหม เพราะโอกาสของคนเริ่มต้นใช้ใหม่ ถ้าคนไม่นับหนึ่งขึ้นมา มันจะเริ่มสอง สาม มาจากไหน ถ้าเราศรัทธามีความเชื่อขึ้นมา แล้วเราค้นคว้าของเรา แต่ค้นคว้าแล้วมันไม่ได้ มันทุกข์มันยาก ทุกข์ยากเพราะว่ากิเลสมันคือ ทุกข์ยากเพราะว่ากิเลสเรามันหนา พอกิเลสมันหนาก็ต้องทอนกำลังมันสิ ทอนกำลังกิเลส พอทอนกำลังกิเลสขึ้นมา มันก็บอกไม่ได้อีกแล้ว เพราะทอนกำลังกิเลสก็เท่ากับทอนตัวเราไป จะทำอะไร เราลำบากไปหมดเลย จะทำอะไรก็ไม่ได้ จะลำบากเลย แล้วพอไปเห็นพระปฏิบัติก็สงสารเข้าไปอีก อู๋...จะให้สะดวกสบาย กิเลสก็อ้วนๆ ใจ

นี่เราทอนกำลังมัน ทอนกำลังมันสิ ทอนกำลังคือเราจะต่อสู้กับกิเลส เราต่อสู้กับกิเลสมันต้องลงทุนลงแรง ไม่ใช่ว่าจะมาเพิ่ม จะให้มันสะดวกสบาย ไม่ได้หรอก ไม่มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทดสอบ นี่เราก็เข้าข้างกิเลส ถ้าทำประพฤติปฏิบัติก็เป็นอรรถกถาโยค องค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำมาแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมานอนว่าไม่ใช่ๆ ให้
มีขณิมาปฏิบัติ

อรรถกถาโยคนะ เวลาทำจิตสงบเข้าไป เวลาต่อสู้เข้าไป มันทำให้ไม่ยอมดำรงชีวิตเลย
ละ มันทำให้เราฆ่าตัวตายได้เลยละ คุณิ คุณพระสมัยพุทธกาล เวลาพิจารณาไปเห็นกายเป็นนุสกะ
แล้วขยะแขง พระพุทธเจ้า...มันเป็นกรรมนะ พระพุทธเจ้าก็เลยเข้าหลีกเร้นไป พอพระปฏิบัติเข้า
ไปแล้ว เห็นร่างกายมันสะอิดสะเอียนขยะแขงทนไม่ไหว ไปข้างกลับก เออบริวารข้างเขา ให้เขา
เช็ดคอตาย ให้เช็ดคอพระ เช็ดคตเลยๆ พอพระพุทธเจ้าออกมาจากวิเวก ทำไมพระมันร่อยหรอ
ไปเยอะมากละ พระอนันท์บอกเลย เวลาพระพุทธเจ้าเข้าวิเวก พวกนี้ไปเห็นเข้า เห็นนุสกะ นั้น
กรรมของเขา

ถ้าไม่ใช่กรรมของเขา ทำไมพระพุทธเจ้าเข้าวิเวก ทำไมพระพุทธเจ้าถึงได้หลีกเร้นไป เวลา
กรรมของเขาขึ้นมา สิ่งที่เขาเห็นมันขยะแขง มันทนไม่ไหว นี่ไง มันไม่ลงความจริงใจ ถ้าลงความ
จริง ลงความจริงนะ พอจิตมันสงบเข้ามา มันเห็น เห็นอย่างไร แล้วจะแก้ไขอย่างไร จะแก้ไข
ขึ้นมา มันจะทำลายถอดถอนอวิชชา ถอดถอนไอ้อูปาทานในหัวใจที่ปักเสียบในใจ มันจะถอด
ถอนขึ้นมาได้อย่างไร

ถอดถอนขึ้นมาเพราะอะไร เพราะความเห็นผิดใช่ไหม สักกายทิฏฐิความเห็นผิด จิตใต้
สำนึกมันผิด ปากมันถูก ปากนี้พูดธรรมะจ้อยๆ เลย ทำไมจิตใต้สำนึกทำไมมันสงสัยละ ทำไมจิต
ใต้สำนึกมันสงสัยละ แต่ถ้าคนมันถอนที่อูปาทานนะ ถอนที่จิตนะ กิริยามารยาทของเขาปกติ แล้ว
สิ่งนั้นจะสะท้อนใจเขาไม่ได้ จะกระเทือนใจเขาไม่ได้เลย

นี่กัลยาณบุุชชน รูป รส กลิ่น เสียงไม่ใช่บ่วงของมาร ไม่ใช่พวงดอกไม้แห่งมาร ความคุมใจ
ได้ ทำจิตสงบได้ง่าย เวลาวิปัสสนาไปด้วยสักกายทิฏฐิ ด้วยความเห็นผิดในกาย พอพิจารณากาย
ไป จิตมันเป็นสังขารนะ พอพิจารณาไปกายก็ไม่มี เพราะมันละลายหมด มันละลายกลับไปสู่
สภาพเดิมของมันเลย สภาพเดิมถ้าพิจารณาไปกำลังไม่พอ เนื้อหนังมังสาที่หลุดไป กระดูกก็หลุด
ไป กระดูกป็นเป็นผุยผงไป เอ...มันไม่ไปๆ เป็นบุุชชนทั้งนั้น กำลังไม่พอ

ถ้ากำลังพอนะ ไปสู่สภาพเดิมของเขา เป็นดินของเขาไป มันมีอะไร มันไม่มีอะไรเลย เอ๊ะ
... ไม่มีอะไร เราไปยึดมันทำไม เอ๊ะ...พอเราไม่ยึดมันก็เริ่มปล่อย เริ่มถอน เริ่มถอน จนถึงที่สุดนะ
กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ กายไม่ใช่เรา เราไม่ใช่กาย กายไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่กาย จิต

ไม่ใช่กาย กายไม่ใช่จิต มันปล่อยหมด ขาดหมด อฐานะ สิ่งที่เป็นอฐานะนะมันจะกลับคืนเป็น
อย่างอื่นไปไม่ได้

ถ้ายังปฏิบัติไปไม่ได้ อย่างนางวิสาขา อีก ๗ ชาตินั้น เพราะจิตนี้พาดูกระแสนิพพาน
แล้ว จะไม่เสื่อมจากนี้ไป จะไปเกิดเป็นใครก็แล้วแต่ จะไปเกิดมาเป็นโสดาบันตลอดไป จะเกิด
เป็นเทวดาก็เป็นเทวดาพระอรียเจ้า เป็นเทวดาที่เป็นพระโสดาบัน ถ้าไปเกิดเป็นมนุษย์ จะเกิดเป็น
ใคร ก็ไม่เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานแน่นอน อบายภูมิไปไม่ได้เพราะจิตนี้มันมีสติสัมปชัญญะของมัน

แล้ววิปัสสนาขึ้นไปเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป มันจะถอนๆ ถอนมัน ถ้ามันวิปัสสนาแบบ
นางวิสาขาเป็นพระโสดาบันแล้วพอใจในพระโสดาบันของตัวเอง พระอนันท์เป็นพระโสดาบัน
เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอนันท์เสียใจมาก พระโสดาบันละ
สัkkายทิฏฐิได้ แต่กิเลสอย่างละเอียดในหัวใจมันไม่เข้าใจหรอก ผู้ที่สูงกว่าเท่านั้นที่จะดึงผู้ที่ต่ำ
กว่าได้ เราอยู่ต่ำกว่า เราจะค้นคนที่ต่ำกว่าเราให้สูงกว่าเป็นไปได้อย่างไร ค้นขึ้นไป เขาเอง เขาไม่
มีความสามารถเกาะสิ่งใดใด เดี่ยวก็ตกมาทับเราอีกล่ะ

นี่เหมือนกัน พระอนันท์เป็นพระโสดาบัน สิ่งต่างๆ ในหัวใจ รู้รู้ตัวเองเป็นพระโสดาบัน
คูสิ ขณะที่อยู่ภูฏากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ มีวาระที่ต้องเข้าไปเทศน์นางภิกษุณี นาง
ภิกษุณีโดยธรรมวินัยนะ นางภิกษุณีจำพรรษาอยู่ด้วยตัวเองไม่ได้ นางภิกษุณีต้องจำพรรษาอยู่ที่
ข้างๆ วัดของพระ เพราะอะไร เพราะนางภิกษุณีเวลาออกธุดงค์ไป ออกไปจำพรรษาเองจะโดนคน
อื่นเขารังแก นี่นางภิกษุณีจำพรรษาอยู่ พระต้องมีวาระเข้าไปสอนนางภิกษุณี

เวลาพระอนันท์ต้องเข้าไปสอนนางภิกษุณี พระอนันท์ คูสิ ถ้าเป็นพระทั่วไปเขาก็ไม่
อยากเข้าไปสอน มันไปขายความโง่งของตัวเอง ส่วนใหญ่ที่เข้าไปสอนนางภิกษุณีก็เป็นพระ
อรหันต์นะ มีพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลที่ไปสอนภิกษุณี อยู่ในพระไตรปิฎก ไปถึงก็พิจารณา
กาย พิจารณาใจ นางภิกษุณีก็เบื่อใจ พระอรหันต์พูดไม่เป็นพูดแต่กายๆ พูดน่าเบื่อมาก นี่พระ
อรหันต์รู้วาระจิตของภิกษุณี พอเห็นภิกษุณีไม่ฟัง ไม่สนใจ เหาะก่อน เหาะขึ้นไปเหาะลงมานั่ง
เหาะขึ้นไปแล้วลงมานั่ง

โอ้! ภิกษุณีตาหูพองหมดเลยนะ เออ! คราวนี้จะฟังแล้ว พิจารณาใจ คราวนี้จะฟังหน่อย
แล้ว ถ้าพูดเราภาวนาไม่เป็นฟังแล้วมันไม่สนุกใจ แต่ถ้าคนมันรู้เรื่องนะ ถึงเวลาพระอนันท์
จะต้องมีวาระที่ต้องไปสอนนางภิกษุณี ถ้าไปสอนนางภิกษุณี นางภิกษุณีก็มีฤทธิ์ นางภิกษุณีเป็น

พระอรหันต์ก็มี ถ้าเราไปพูดกันขึ้นมา เราไปขายหัวใจเราหมดเลย พระอานนท์จึงนิมนต์พระกัสสปะไปแสดงแทน เป็นพระโศคาบันก็รู้เป็นพระโศคาบันนะ ไปเกาะประตูร้องให้อยู่

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระเงิ กิษุทั้งหลาย อานนท์ไปไหน อานนท์ไปเกาะประตูร้องให้อยู่พระเจ้าคำ กิษุไปเรียกอานนท์มา อานนท์เรอบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือว่าเธอทำคุณงามความดีกับเราไว้มหาศาลเลย เรานิพพานไป ๓ เดือนเธอจะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา อานนท์อย่าเสียใจ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับไปเป็นธรรมดา แม้แต่ตถาคตต้องตายในคืนนี้ เพราะว่าได้ปลงอายุสังขารแล้ว มันฟื้นกลับมาไม่ได้ ฟื้นกลับมาไม่ได้ในร่างกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่นิพพาน ธรรมชาติในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันจะบอบสลายไปไหน มันละทิ้งแต่ร่างกายนี้ไปเท่านั้น เพราะร่างกายนี้มันร่างกายของมนุษย์ ร่างกายที่อยู่ในสังคมโลกนี้ สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ สิ่งที่พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ก็สื่อสารธรรมะให้กับสังคมโลก แต่เราสร้างบุญญาริการมาอย่างนี้ เราได้ปลงอายุสังขารแล้ว เรอบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือตั้ง ๑๖ หน ให้เธอนิมนต์เราไว้ ถ้าเธอนิมนต์เราไว้ เราจะปฏิเสธเธอ ๒ หน หนที่ ๓ จะรับกนิมนต์ของเธอ เธอก็ไม่นิมนต์ไว้แล้วเธอมาร้องให้ทำไม

นี่เงิจะบอก จะว่าพระโศคาบัน สติสัมปชัญญะก็ไม่สมบูรณ์เงิ พระโศคาบันก็เป็นสติสัมปชัญญะของพระโศคาบัน พระสกิทาคามี ก็เป็นสติสัมปชัญญะของพระสกิทาคามี พระอนาคามี เป็นมหาสติ-มหาปัญญา พระอรหันต์สติเป็นอัตโนมัตติ เพราะจิตมันกระเพื่อม จิตเป็นธรรมชาติ มันเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว วิมุตติมันเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว มันจะขยับไปไหน มันขยับไปไหน มันรู้ตัวอยู่ตลอดเวลา มันจะขยับไปไหน แต่เวลาใช้สมอง ภาษาสมมุติมันก็ลืมได้ พระอรหันต์สวคมนตรีฝึกได้ พระอรหันต์ให้ความฝึกก็ได้

เพราะอันนั้นมันเป็นสมมุติบัญญัติ มันเป็นคำสมมุติขึ้นมา แต่หัวใจที่เป็นพระอรหันต์มันจะฝึกไม่ได้ มันเป็นธรรมชาติอยู่อย่างนั้น มันเป็นสัจจะ มันคิดอกุศลไม่ได้ มันเป็นกุศลตลอดเวลา มันเป็นความจริงของมัน กุศล-อกุศลมันเป็นสมมุติด้วย ตัวธรรมชาติมันเป็นธรรมชาติของมัน ต่างหาก นี่สติปัญญาของแต่ละคน คุณสติปัญญาของพระอานนท์ ขนาดว่าพระอานนท์เวลาตรัสรู้แล้วนะ ได้ตั้งเอตทัคคะตั้งหลายแขนง เป็นผู้ปฏิญาณโดยเลิศ เป็นผู้ที่ทรงจำพระวินัยได้ดีมาก เป็นผู้ที่จำธรรมะ

สิ่งต่างๆ เกิดขึ้นมา มันเกิดขึ้นมา มันเป็นสถิติสัมปชัญญะนะ คุณค่าของธรรมแต่ละระดับ แต่ละชั้นไม่เหมือนกัน คำนิยามทางโลก เราอยู่กับโลก เราศึกษามันเป็นอำนาจวาสนาของคนนะ ถ้าอำนาจวาสนาของคนมันเชื่อ เห็นคุณค่าของโลก เห็นคุณค่าของทางวิทยาศาสตร์ว่าสุดยอด สุด ยอด

คู่มือการเจริญของโลก ว่าทุกอย่างเจริญมากๆ แล้วคิดน้อยเนื้อต่ำใจ ร่างกายเราจะไปจึงให้ มันถึงขนาดไหนก็ได้ มันก็เจริญนั่นนะ แล้วมันหย่อนไหม ความเจริญของโลกมันต้องแปรสภาพ มันไม่มีอะไรคงที่หรอก มันเป็นไปไม่ได้

แต่ความเจริญของใจนี่สิ ถ้าใจมันเจริญขึ้นมาคุณค่าของใจมันเจริญขึ้นมา สมบัติมันจะมี คุณค่าอะไร แต่คนที่ใจเจริญ ใจเราเจริญอยู่แล้วด้วย แล้วเราบริหารจัดการสมบัติที่เราเห็นนั่นด้วย มันยังเป็นประโยชน์ใหญ่ใช้ไหม คุณค่าของธรรม พวกเรานะ ในชาวพุทธเราไม่เห็นคุณค่าตรงนี้ ใจ

ความคิดเรามีมหาศาล ในศาสนาเราของดีเราเยอะแยะเลย มีแต่ของดีๆ ทั้งนั้นเลย แต่มัน ใจ ใจไปเอาวัตถุใจ เห็นเขามีกันอยากจะมิกับเขา ทั้งของดีของเราไปเอาของขี้เท่อ ของขี้เท่อมัน เจริญๆ ก็น้อยเนื้อต่ำใจ เขาเองเขาทุกข์นะ ในเมื่อหัวใจเขาว่าแห้ว หัวใจเขาไม่มีที่พึ่ง เขาทุกข์ทั้งนั้น นะ จะมีสมบัติพัสถานขนาดไหน มันจะมีสมบัตินะ มีหอปราสาทไปนอนอยู่บนนั้น มันก็ไปทุกข์ อยู่บนนั้น

คู่มือ หิมะตกมีความเย็นมันทุกข์ใหม่ มันก็ทุกข์ของมันทั้งนั้น แล้วของเรามัน ๓ ฤดูกาล ให้ เราได้แก้ไข ให้เราได้สัมผัส ฤดูกาลมันเปลี่ยนแปลง แล้วเราเปลี่ยนแปลงใหม่ สิ่งใดข้างนอกถ้า เรารู้จัก แล้วเราทวนกระแสกลับมาก ถ้าใจเป็นธรรม จะมองสรรพสิ่งนี้เป็นคุณธรรมไปหมดเลย แต่ ถ้าใจเราเป็นกิเลสนะ มองสิ่งใดไปมันก็ทุกข์ยากนะ นี้น้อยเนื้อต่ำใจ เสียใจ เราไม่เท่าเขา เขาไม่เท่า เรา มันจะใครเท่าใครล่ะ

เราคนทุกข์จนเข็ญใจนะ แต่จิตใจเราพอแล้วนะ เราช่วยก่อกำหาเศรษฐกิจอีก มหาเศรษฐกิจเขามี เงินล้านฟ้าเลยนะ แต่เขาอยากได้ เพราะอะไรนะ เพราะเงินของเขาถ้าไม่ได้ตามเปอร์เซ็นต์ที่เขา คำนวณแล้วนะ เขาคิดว่าเขาขาดทุนนะ เขาทุกข์ เขาร้อนมากเพราะเขามีมาก เขามีมากเขาต้องเพิ่ม ยอดของเขาไปเรื่อยๆ ทุกข์มากๆ เลย แต่โลกมองเขาว่าเป็นเศรษฐีนะ แต่ถ้าธรรมมองเขาแล้วนี่คน

จีทุกซ์ ไอ้พวกเรานี้คนที่มีความเชื่อในหัวใจ ใจ เราจะมิกินมิใช้ขนาดไหน มันก็อำนาจวาสนาเรา เว้ย มันก็อยู่ที่คน

พระนะ ปฏิบัติขึ้นมา ผู้ที่มีศรัทธามีความเชื่อถือก็ดูแลอย่างดี ไอ้นี้ก็พระเจ้าสร้างมา พระสร้างมานะ แต่ถ้าพูดถึงเราเป็นพระมีคุณธรรมเราสู้เราคนเดียว ใครมีคุณธรรมไม่มีคุณธรรมเจ้าตัวนี้รู้ก่อน เจ้าตัวนี้รู้ คนที่พูด คนที่พูดอยู่ คนที่แสดงอยู่ ต้องรู้ แล้วถ้ารู้อยู่แล้ว เราก็รู้คุณธรรมเราแค่ไหนใจใหม่ แล้วในเมื่อเรามีคุณธรรมในหัวใจข้างนอกมันเรื่องเล็กน้อยมาก ถ้ามีคุณธรรมคนเขาไม่เข้าใจ เขาไม่สนใจก็เรื่องของเขา มันกรรมของสัตว์

มันกรรมของสัตว์ใจใหม่ คุณติ เพชรนิลจินดา มันตกอยู่ในตม เขาไม่รู้จัก เขาไม่เอา จะทำอย่างไร ถ้าคนเขามีปัญญานะ เขาอยู่ในเหมือง คุณติ เขาขุดเป็นกิโลๆ เขาไปหาเพชรกันนะ เขายังไปเอาเพชรขึ้นมาจากเหมือง มันขุดไปในดินเท่าไร ไอ้ที่เพชรมันตกอยู่โคนตมเขายังไม่รู้จัก ไอ้ที่กรรมของสัตว์ เวลากรรมของสัตว์มันเกิดขึ้นมา กรรมของเขา มันเป็นประวัติศาสตร์เราแก้ไขอะไรไม่ได้ คุณค่าอย่างนี้เราพยายามสร้างของเราขึ้นมา คุณค่าของธรรม ถ้าเราเชื่อ เราเห็นคุณค่าของโลกเราจะไป มันเป็นกรรมของสัตว์ สัตว์มองอย่างนั้น สัตว์เข้าใจอย่างนั้น

ถ้าสัตว์เข้าใจอย่างนั้น สัตว์มองอย่างนั้น ถ้าไปในอากาศมันจะไม่ได้อะไรติดมือมาเลย พระพุทธเจ้าบอก สมัยพระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พราหมณ์ไปหา พราหมณ์นั้น พระพุทธเจ้า สงฆ์องค์แรกคือ พระอัญญาโกณฑัญญะ กับพราหมณ์นี้ พราหมณ์มีทิวภูมิมานะมาก จะไม่หาใครเลย คิดว่าตัวเองมีปัญหามาก สูดท้ายแล้วคืนนี้พระพุทธเจ้าจะนิพพาน ข่าวมันก็รำลือใจใหม่ คืนนี้พระพุทธเจ้าจะนิพพานนะ ถ้าเราไม่ไปหาพระพุทธเจ้า เราจะได้ประโยชน์นะ บังคับให้ตัวเองไปหาพระพุทธเจ้า ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจว่าลัทธิศาสนาไหนก็บอกว่าดีๆ หมดเลย นี่ไง การกระทำ โน่นก็ว่าดี นี่ก็ว่าดี ใครก็ว่าเก่ง ว่ายอดเยี่ยมไปหมด

พระพุทธเจ้าบอกเลยนะ เธออย่าถามให้มากไปเลย เราจะตายคืนนี้แล้วละ ใกล้เคียงตายอยู่แล้ว เราจะอธิบายอยู่ มันไม่มีเวลานะ เอาเหตุ เพราะเขาเป็นพราหมณ์ เขาเป็นผู้มีปัญหาใจ “ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล” มรรคผล มันไม่มีรอยเท้าบนอากาศ รอยเท้าไปปักอยู่บนอากาศไม่ได้ รอยเท้าต้องอยู่บนดิน บนดิน มรรคผลต้องมี

“ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล” ไอ้อย่างที่ปฏิบัติกัน ค่านิยมทางโลกมรรคอะไร มรรคของใคร มรรคคิดขึ้นเองใจ มรรคสร้างขึ้นมาจากไหน มันเป็นมรรคจริงหรือเปล่า “ศาสนา

ไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นจะไม่มีผล เธออย่าถามเราให้เสียเวลาเลย” อานนท์บวชให้ คิณนั้นสำเร็จ เป็นพระอรหันต์เลย เพราะเขามีปัญญามากแล้วเขาสร้างใจ

นี่ปัญญาโลกๆ ใจ มีปัญญามากทำไมเรื่องแค่นี้เข้าใจไม่ได้ ทำไมปัญญามาก ทำไมเรื่องนี้ ต้องมาถามพระพุทธเจ้า คนมีปัญญามากต้องแยกแยะได้ลึว่าอะไรถูกหรืออะไรผิด แต่เพราะเป็น ปัญญากิเลสใจ เพราะปัญญาของเรามันมีแต่กิเลสเต็มหัวใจ เวลาปัญญาเกิดก็ปัญญาของกิเลส ทั้งนั้นเลย ศาสนาไหนก็ว่าดี ก็ทดสอบตรวจสอบทดสอบศาสนาไปเรื่อย มันก็หมดไปเรื่อย นี่ยังดิ ณะ ยังลงใจพระพุทธเจ้า ยังมาหาพระพุทธเจ้านะ ถ้าไม่มาหาพระพุทธเจ้ายังเชื่อตัวเองอยู่นะ มัน จะตายฟรีๆ ใจ ตายเปล่าๆ ตายก็เกิดอีกใจ

สิ่งที่การกระทำเราต้องคิด ถ้าคิดขึ้นมา คิดเทียบค่ากาลามสูตรนี้ละ อย่าเชื่อๆๆ ใครพูดก็ ไม่เชื่อ ธรรมะพระพุทธเจ้าทุกคนก็พูดได้ นกแก้วนกขุนทองมันก็พูดได้ ลองฝึกลูกให้มันพูดสิ พูด ธรรมะ พูดอริยสัจสี่ นกแก้วพูดไม่ได้หรือ บอกให้พูดสิ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค บอกมันทุกวัน เต็มวันนกแก้วมันจะพูดให้เราฟัง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค แล้วถามมันรู้ไหม ไม่รู้ ก็พูดไปอย่างนั้น แล้วไปเชื่อใคร เราต้องกาลามสูตร ต้องพิสูจน์ จริงหรือ เป็นอย่างนั้นจริงหรือ ถ้ามันทำแล้วเป็น อย่างนั้นจริง มันต้องได้จริงสิ นี่กาลเวลามันมีอยู่แล้ว ถ้าคนฉลาดนะ

คูสิ คุณค่าปฏิบัติครูบาอาจารย์ของเราที่ได้ผลที่จริงมาเป็นจริงหมด แล้วคำพูดจริง แล้วมี วงศ์ไหนบ้างที่เป็นอย่างนี้ วงศ์ไหนมีปฏิบัติแล้วได้จริงบ้าง ไม่เคยเห็นนะ จริงๆ เราไม่เคยเห็นเลย นะ เราไม่เห็นในโลกนี้ที่เป็นกันเลยนะ แต่เขาพูดกันอย่างนั้น เราก็ฟังมารยาททางสังคมเท่านั้นนะ แต่ใจไม่เชื่อ ใจนี้ไม่ลงใครเลย มันไม่ยอมลงกิเลส มันจะลงแต่ธรรมะของครูบาอาจารย์ที่เป็นจริง

ถ้าธรรมะของครูบาอาจารย์ที่เป็นจริง โอ๊ย! ฟังแล้วลงทันทีเลยนะ มันอันเดียวกันใจ ไฟจี้ก็ ร้อนใจไหม ไฟจี้เราเราก็ร้อน แล้วจะบอกไฟเย็นๆ ภูเขาไฟจี้ ถ้าไฟจี้ที่ไหนมันก็ต้องร้อน ธรรมะ ปฏิบัติ ตบะธรรมมันต้องเกิด ตบะธรรมปฏิบัติไปมันต้องเป็นความจริง นี่คุณค่าธรรมนะ

คุณค่ากิเลส คุณค่าของโลก โลกเป็นอย่างนี้ ธรรมะมันเป็นการสอนตัวเราเอง โลกเขาเป็น อย่างนี้ เราอยู่กับโลกเขา เราจะไปขวางโลกเขา ในผู้ปฏิบัติธรรมทำไมไม่มีสติสัมปชัญญะขนาดนี้ เราปฏิบัติธรรมแล้วทำไมขวางโลก ทำไมไม่ยอมรับอะไรเลย เวลาออกไปสังคมก็ยอมรับเขา

คุณเวลาสอนเด็กดี เด็กมา พยายามสอนเด็ก ให้เด็กมันรู้จักมารยาทสังคม ให้เด็กมันรู้จักธรรมะ ให้เด็กมันรู้ณะ เด็กมันก็รู้ภาษาเด็ก ทำไมต้องสอนเด็กล่ะ เพราะเด็กมันจะโตเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา มันจะเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา มันจะสืบทอดศาสนาต่อไป แล้วถ้ามันจะเข้าได้มากได้น้อย ตอนเด็กๆ นี่ดีไปหมด กราบพระดีไปหมด พอโตขึ้นมาไม่เอาแล้ว มันจะไปทางสังคมแล้ว จนกว่ามันจะมีทุกข์ของมัน มันจะมีกระเทือนใจของมัน มันถึงจะได้คิดของมัน มันถึงจะไปตามวัย วัยของคนมันเป็นอย่างนี้โดยธรรมชาติ แต่เราจะควบคุมอย่างไร

แล้ววัยของจิตล่ะ จิตของเราเนี่ยมันอ่อนแอ จิตของเรามันชี้ทุกข์ชี้ยากอยู่เนี่ย วัยของเรามันจะล้มลุกคลุกคลานอยู่เนี่ย มันปฏิบัติก็ปฏิบัติอย่างนี้ ไม่ใช่ปฏิบัติแล้วเราจะมีมรรคมีผลเลยนะ ไม่ใช่เนาะ มันต้องมีพื้นฐาน เริ่มจากเสียดสละทาน เริ่มจากตั้งสติ มันต้องมีพื้นฐาน มันต้องปรับพื้นฐาน

นี่การปรับพื้นฐาน เวลาเราปรับพื้นฐาน คุณสิ เวลาเราซื้อที่ทาง เราจะสร้างบ้านขึ้นมา มันมีบ้านหลังเก่า เราทำอย่างไร เราก็รื้อออก พอรื้อออกมันบอก ว่าง นิพพานเลย มึงยังไม่ได้สร้างบ้านเลยนะมึง มึงยังไม่ได้ทำอะไรเลย มึงจะว่างได้อย่างไร มึงจะมีบ้านได้อย่างไร ว่างๆ ว่างเพราะมันรื้อไง

นี่ไง การปฏิบัติของเราโลกีย์ปัญญามันทำให้ปรับพื้นฐานของเราขึ้นมา การปรับพื้นฐานมันยังไม่ได้ทำอะไรเลย ปรับพื้นฐานแล้วเรายังจะต้องสร้างบ้านสร้างเรือนต้องตีเข็ม ต้องสร้างคานคอดินขึ้นมา จะต้องสร้างบ้านสร้างเรือนเป็นโครงสร้างขึ้นมาแล้ว ยังจะต้องตกแต่งมันอีกนะ ตกแต่งเสร็จแล้วยังต้องซื้อเฟอร์นิเจอร์เข้าไปอีก นี่ไง แต่เวลาไปรื้อบ้าน โอ้โฮ! ว่างๆ โลกคิดกันง่ายๆ เปรียบเทียบไง ถ้าเราไม่ได้ทำมา มันจะเป็นอย่างนั้นนะ การรื้อการถอนมันก็เป็นปฏิบัติ ไร่ รื้อถอนต้องลงทุนลงแรงไหม ไร่ๆ

นี่ไง การรื้อถอนกิเลสไง ให้ปรับพื้นที่ ปรับพื้นที่ให้พื้นที่เรียบ ให้พื้นที่ควรแก่การทำงาน จิตควรแก่การงาน จิตไม่ควรแก่การงานวิปัสสนาไม่ได้ พื้นที่ของเรา เราซื้อที่ซื้อทางมา มีบ้านอยู่จะไปสร้างคร่อมไปเลยหรือ สร้างคร่อมไปเลย ลมพัดมาก็ปลิวนะ บ้านเราจะไปคร่อมบ้านเขาได้อย่างไร มันไม่มีฐานลงดิน

นี่ไง แล้วฐานของจิตอยู่ไหน จิตของตัวอยู่ไหน ภาวสวะ กิเลสสวะ อวิชชาสวะ กิเลส อวิชชามันยังเห็นๆ นะ ภาวสวะตัวภพตัวเกิดตัวตาย ไร่ตัวเวียนตายเวียนเกิดอยู่ไหน

แต่เวลาปฏิบัติไปนะ จิตเดิมแท้นี้ฟ่องใส เวลาเป็นพระอนาคาฯ ขึ้นมา จิตเดิมแท้นี้ฟ่องใส เป็นพระอนาคาฯ ก็ไม่เห็นจิต ถ้ามันไม่มีอรหัตมรรคเข้ามาจับตัวจิตเดิมแท้นี้ฟ่องใส ว่าฟ่องใส ๆ จิตว่างๆ มันว่างมาจากไหน “จิตเดิมแท้นี้ฟ่องใส จิตเดิมแท้นี้หมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้นี้ฟ่องใส จิตเดิมแท้นี้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลส” จิตเดิมแท้ทำลายมันหมดเลย แต่ถ้าไม่ทำลายจิตเดิมแท้นี้ก็ ปฏิสนธิจิต

ถ้าคนปฏิบัติแล้วมันจะรู้เลยว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันต่างกันอย่างไรกับ อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญาณํ ในวิชชามันก็มีวิญญาณไข่มุขใหม่ ในปัจจยาการก็มี วิญญาณ ในชั้น ๕ มันก็มีวิญญาณ แล้ววิญญาณใครละ มันก็เหมือนภาษาพูด กิน รับประทาน เสวย แต่มันคนละอันกันหมดเลย เพราะเสวยก็ต้องกับกษัตริย์เท่านั้น ใ้อเราจะเสวยอะไร เราจะ กินยังไม่มีจะกินเลย นี่ไง ถ้ามันไม่รู้ มันจะเอาอะไรมารู้ แต่ถ้ามันรู้ขึ้นมาแล้วนะ มันเข้าใจหมดเลย นี่ปฏิบัติ

คุณค่าของธรรมะ ไม่พ้นจากการประพฤติกปฏิบัติของเรา ไม่พ้นจากความตั้งใจของเราเรา มีโอกาสทุกคน เราปฏิบัติได้ทุกคนนะ เราถึงจะให้กำลังใจ

วันนี้วันมาฆบูชาะ วันสำคัญทางพุทธศาสนา เราต้องเป็นคนสำคัญ เราถึงมีความตั้งใจ เวียนเทียนขึ้นมา เมื่อกี้เขาเวียนเทียนกัน จัดดอกไม้รูปเทียนเวียนเทียนกันจบแล้ว งานเขาจัด เขา เกิดขึ้นได้ เขาเริ่มต้นได้เขาจบได้ เราภาวนาจะขึ้นที่ไหนละ แล้วเมื่อไหร่จะจบ นี่งานมันละเอียด ใจ งานมันต้องรู้คั่นใจ งานมันทำสืบต่อเนื่องใจ นี่ไง พระพุทธเจ้าถึงบอกจะสอนอย่างไร จะว่า อย่างไร แต่ทำได้ สอนได้ ถ้าเราเป็นชาวพุทธด้วยกัน เอวัง